

**A FUVOLASZONÁTÁK
NAGYKÖNYVE – 1-2. RÉSZ**

Ittész Gergely – fuvola, Szilasi Alex zongora (1), Anthony Newman – csembaló (1), Nagy Péter – zongora (2)

„Összegyűjteni és mintegy hangzó lexikonként átnyújtani a jelen- és utókornak azt, ami három évszázad fuvolazenéjét legjobban reprezentálja” – ez volt szavakban is megfogalmazott szándéka Ittész Gergelynek, aki többszörösen is egyedülálló vállalkozásba fogott az antológia műsorának összeállításával és megszólaltatásával. Hét „fejezetbe” csoportosította a kényszerűen a szonáta-műfajra leszűkített anyagot, amelyek egy-egy CD-korongon kapnak helyet, időrendben haladva, kisebb-nagyobb átfedési lehetőségekkel. A 18. század zenéje kapott helyet az elsők, romantikus szonáták hallhatóak a másodikokon. A tervezett folytatás szempontjai: Francia zene, Impresszionizmus, Orosz és magyar művek, Cseh és amerikai kompozíciók, továbbá A 20. század nyugat-európai zenéje. A magyar zenét az előzetes információk értelmében Lajtha László képviseli – a rendkívül gazdag kortárs termés nyilvánvalóan azért nem szerepel a műsortervezetben, mert Ittész a szonáta-műfajra koncentrált. Jogos ez a szempont, hiszen a szonáta a szóló- és kamarazenében mindmáig olyan rangot képvisel, mint a zenekari

műfajok között a szimfónia – ugyanakkor számolnunk kell azzal, hogy eme „történeti” műfajon kívül is szép számmal születhettek/születtek értékes kompozíciók a vizsgált évszázadokban.

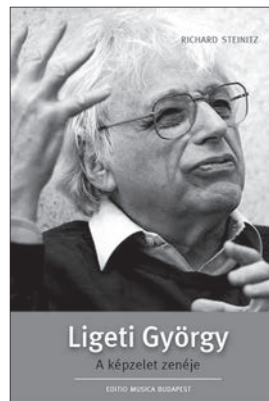
Minden bizonnyal régóta dédelgetett terv valósul meg ezzel a lemezszorozattal. Ezt bizonyítja, hogy a nyitó album anyagának jelentős része már 2006-ban került rögzítésre. Teljes programmá – immár konkrét elképzelés birtokában – 2011-es felvételekkel vált. Ez utóbbiak keretében a műsort; még a legelszántabb régizene-rajongókat is meggyőző interpretációban csendül fel nyitószámként Bach monumentális h-moll szonátája Szilasi Alex zongorakíséretével. „Fordul a kocka” a zárószámnál, amikor Mozart (hegedű- vagy fuvola-) kíséretes korai szonátáját halljuk. Közben, Bach, Händel és C. Ph. E. Bach szonátáinak hallgatása során kissé monoton a csembaló „varrógép”-hangja, és amikor már belefáradna a műsor egyvégtében való végighallgatására vállalkozó, C. Ph. E. Bach Hamburgi szonátájában a kompozícióra kell figyelnie, amelynek érdekessége-izgalmasága felvillanyozó.

A zongorás tételeket, valamint a második korong anyagát Győrben a Richter-teremben rögzítették (2008-ban és 2010-ben). A romantikus fuvolaszonáta-irodalmat Donizetti, Kuhlau, Reinecke és Karg-Elert egy-egy műve képviseli. Felfedeznivalót jelentenek a hallgatóságnak és az érdeklődő fuvolás-társadalomnak egyaránt, hiszen hangversenyműsoron ritkán fordulnak elé és diszkográfiájuk sem jelentős. A maradéktalan élvezetben csak az akusztikai környezet jelent zavaró hatást: a tágas térben szinte pusztába kiáltott szó a fuvoláé, s bizonyára ez is közrejátszik abban, hogy a művek technikai kidolgozottságával nem áll arányban a dinamikai érzékenységük.

A fuvolaszonáták nagykönyvének külön értékét adják a lemezismertetőik. A rendelkezésre álló terjedelemben rengeteg ismeretanyagot közöl Ittész Gergely. Túl a válogatás általános szempontjainak taglalásán (ami közös a CD-knél), egy-egy kötet műsorának ürügyén egyben zeneirodalmi áttekintést ad, és elhelyezi a műsorban szereplő műveket mind a szerző életművében, mind kora zenéjében. Rámutat olyan vonásokra, amelyek más szerzők más műfajú kompozícióival rokonítják a szonátákat, és megfogalmazza az egyes tételek specifikumait. Ilyen az ideális „ismeretterjesztés”, amikor érződik az a mögöttes tudásanyag, ami szavatolja a leírás hitelét. Ami egyúttal arra készíti a hallgatót, hogy járjon utána azoknak az értékes műveknek is, amelyek nem kerültek e keretben rögzítésre.

Fittler Katalin

Hungaroton
HCD 32773, 32774

RICHARD STEINITZ: LIGETI GYÖRGY – A KÉPZELET ZENÉJE

Az angolul 2003-ban megjelent monográfia magyar nyelvű kiadásának Ligeti György halálának 10. évfordulója adott aktualitást. A magyar kiadáshoz készült szerzői előszóból megtudjuk, hogy annak idején maga Ligeti is felvetette a gondolatot, hogy Steinitz vállalkozzék a munkásságával foglalkozó monográfia megírására. Steinitz maga is tanult zeneszerző, aki a Huddersfieldi Kortárs Zenei Fesztivál megalapítását követően kényszerült arra, hogy a rendezvénnyel kapcsolatos munka és az egyetemi tanítás mellett háttérbe szorítsa a komponálást. Azt a többletet, amely abból származik, hogy „értőbben” képes olvasni más szerzők partitúráit, haszonnal kamatoztatta e monográfia megírásakor is. Annál is inkább, mivel nyíltan vállalta, hogy nem elégszik meg szerzői nyilatkozatok közvetítésével, hanem „saját „olvasatát” is adja a műveknek. Imponáló a minden mondatból áradó alapos műismerete, amely remélhetőleg sok szakmabelit készített arra, hogy eme értő „kalauz” segítségével, kottával a kézben próbáljon meghódítani magának olyan Ligeti-műveket, amelyek nem egykönnyen adják meg magukat. A zongoraetűdök elemzése jóvoltából már-már audiovizuális élményhez jutnak mindazok, akik kottával a kézben hallgatják a felvételeket. Ráadásul a magyar érdeklődő abban a kiváltságos helyzetben van, hogy a Ligeti György válogatott írásai című vaskos kötet aktuális fejezeteivel veheti össze Steinitz elemzéseit. Etalon-értékű hallgatnivalót a Sony nyolc korongja (György Ligeti Edition) és a Teldec további öt CD-je (The Ligeti Project) biztosíthat. A közérthetően megírt, érdemben tudományos igényű munkához gazdag függelékanyag járul, amelyben kizárólag a Név- és tárgymutató ad okot az elégedetlenségre. A kiváló fordítás Péteri Judit munkája.

Fittler Katalin

Editio Musica Budapest
2016, 392 oldal

MAHLER: III. SZIMFÓNIA
Budapesti Fesztiválzenekar,
Gerhild Romberger, Bajor Rádiókarus,
Fischer Iván ★★★★★

2016. május 13-án, a Magyar Gustav Mahler Társaság megalakulásának 10. évfordulójáról emlékezett meg Fischer Iván, azon a hangversenyen, amelynek műsorán Mahler III. szimfóniája szerepelt. A háromszori budapesti előadást követően nemzetközi turné további hét helyszínen szólaltatták meg. Szeptemberben pedig elkészítették felvételét is a Müpában, amely szimfónia-sorozatok további értékes darabja lett. Különleges többlet-tapasztalatot ad a hangfelvétel, hiszen ami az élő előadásban az ott-és-akkor megszülető hangzás katarzisélményét adta, immár számtalanszor felidézhetővé vált. És miként a hangversenyen, úgy a felvételnél is megszűnik a hallgató reális időérzéke. Megszólítja ez a zene, és búvkörébe vonja – ahol a hangzó mindenség részévé válik, és magától értőden éli meg annak tér-idő határait. Mert a Fischer Iván vezényelt előadásban nemcsak ideje, hanem tere is van a zenének, a tágas ambitusból és az ugyancsak széles dinamikai skálából adódóan. Az pedig az előadókat dicséri, hogy az utasításokban gazdag partitúra minden mozzanata értelmezetten szólal meg. Egy-egy azonos dinamikai jelhez érzelmek-indulatok sokfélesége társulhat. Minuciózus kidolgozottsággal realizálódik a monumentális freskó – és éppen a komplexitás-élmény az, ami lenyűgözi a hallgatót. Aki ismételtlen megbizonyosodhat arról, hogy jó esetben – márpedig ez a felvétel különösképpen az – a zenehallgatás aktív tevékenység. Figyelmet követel, és cserébe olyan, szavakkal megfogalmazhatatlan élményt ad, amely már-már tudás értékű. Érdemes a lehető legérzékenyebb készüléken hallgatni, nehogy a lehetőfinom hangzásból akár egy hang is elveszzen.

Fittler Katalin

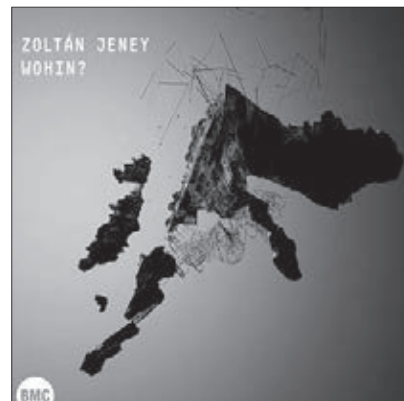
Channel Classics – Karsay és Társa
 CCS SA 38817

BARTÓK, DEBUSSY, DEFALLA
ÉS RAVEL MŰVEI
Rohmann Ditta – cselló, Rohmann Imre
– zongora ★★★★★

Ha nem tudnánk, hogy apa és lánya kamarazenélését hallgatjuk, akkor is nyilvánvaló lenne a két előadóművész közötti szoros lelki kapocs, a mindent átható egymásra figyelés és együttműködés. Minden bizonnyal nagy élmény lehetett számukra a közös munka, örömük pedig áthatja előadásukat. Azonban nemcsak interpretálják a CD-n megszólaló hat kompozíciót, hanem ezekből négyet – melyeket szerzőjük eredetileg énekhangra vagy hegedűre szánt – közösen át is írtak. Bizonyára együtt határozták meg a rendkívül elegáns műsort is, mely a 20. század első húsz évéből mutat be három Bartók-, továbbá egy-egy Debussy-, de Falla- és Ravel-kompozíciót. Magyar előadóművészeket hallgatva talán természetesnek vehető, hogy Bartók zenéjét anyanyelvi szinten játsszák. Megkapó a két rapszódia lassúinak kimértsege és büszke tartása, hogy aztán annál pergőbbnek és energikusabbnak hassanak a friss második tételek. A Román népi táncokról pedig csak szuperlatívuszokban lehet beszélni, nehéz megfelelő elismerő jelzőket találni a két művész olvasatára. Szinte magunk előtt látjuk a Kárpátok csúcsait, ahol harapni lehet a levegőt, és egyszer csak megszólal egy Bot-tánc, egy Topogó vagy éppen egy román polka. Ám a spanyolok is megírgyelnék azt a temperamentumot, amivel de Falla hét spanyol népdalának átírata felhangzik. A mediterrán táncok tüzes, érzéki hangot ütnek meg, de hallunk elmélkedőbb, a lélek mélységeit fűrésző tételeket is. A francia impresszionizmus két nagy alakjának egy-egy szonátájában is ezernyi hangszínt, hangulatot villantanak fel. A Ravel-művet pedig különlegessé teszi az, hogy a művésznő ebben öthúros csellón játszik, így még sajátosabb árnyalatokat kap az amerikai bluest idéző 2. tétel. *Kovács Ilona*

Hungaroton
 HCD 32793

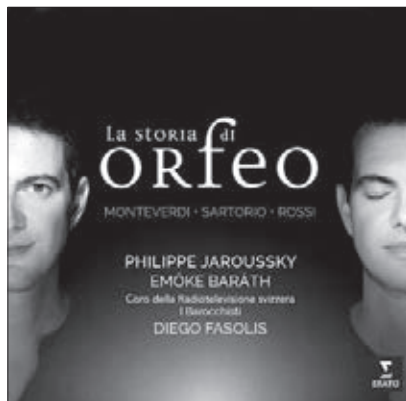

JENEY ZOLTÁN:
WOHIN?

●●●●●

Jeney Zoltán új szerzői lemeze az elmúlt két évtized termésébe ad betekintést, melynek nyolc kompozícióját 2013 májusa és októbere között rögzítették a BMC koncerttermében, valamint a Zeneakadémián. Nem lehetett könnyű feladat a válogatás, ám ha valaki csak a lemez anyagát ismerné Jeneytől, akkor is jellemző portrét alkothatna a zeneszerzőről. A hallottak alapján rögtön feltűnik például a komponista vonzódása a lét-nemlét ábrázolásához, a halál tematikájához. Ehhez a szürke ezernyi árnyalatát használja, aprólékosan megszerkesztve hangsorait és harmóniát. Ebből a már-már önmagáért való alkotói tudatosságából – a szigorúan megszerkesztett poli-fóniából, vagy a Pavane matematikai pontossággal megalkotott hangsorából – a hallgató mit sem észlel, de a kottát tanulmányozva vagy a művekhez írt kísérőszöveget olvasva csak ámulunk, milyen minuciózusan kimunkált zenei anyaggal ajándékozza meg hallgatóját a komponista. Ám Jeney nemcsak a Kennereknek ír. A lemezt nyitó Wohin? 2013 a Liebhaberek számára is világosan megfogalmazott véleményt ad korunk háborúiról a beethoveni Örömdá-dallam eltorzításával. A groteszkké vált melódia eszközeiben közeli pendant-ja a Bartók-Concerto Intermezzo interrotto tételének, üzenetük is azonos. Hasonlóan világosan fogalmaz Jeney a Szöllősy András 80. születésnapjára írt Consolazione (something lost: echo) című művében is. A cselló és zongora párbeszédében felsejlik a végtelenség, a felfelé mutató, de mindig visszahanyatló motívumokban pedig ott érezzük a törekvést és az igyekezetet a vigasztalásra. A lemez egyik legmegrendítőbb alkotása a hat William Blake-dal, (Songs of Innocence and Experience) Piia Komi előadásában. *Kovács Ilona*

BMC Records – MG Records
 BMC CD 240

LA STORIA DI ORFEO

Jaroussky, Baráth, I Barocchisti, Coro della Radiotelevisione Svizzera, Diego Fasolis

Többről van itt szó, mint hogy napjaink kontratenor megasztárja, Philippe Jaroussky végre valóra válthatta régi álmát: lemezre énekelte – méghozzá eminens kifejezőerővel – Monteverdi Orfeójának híres könyörgését (Possente spirito). Több ez, mint a mélyebb hangfajú kollégák repertoárjába való kotnyeleskedés. A három 17. századi Orpheusz-operából szemezgetve olyan „kantáta” keletkezett, amely nemcsak, hogy képes a két főhős – a lantos félisten és Eurüdiké nimfa – történetére fókuszálni, hanem pompás áttekintést is nyújt a seicento olasz zenedrámájának stílárjáról. Claudio Monteverdi első operája (L’Orfeo, Mantova, 1607), fél lábbal még az előző évszázadban állva, a reneszánsz udvari művészet jegyében született. Luigi Rossi Orfeója (Párizs, 1647) viszont a kései Monteverdi hangját üti meg. Euridice Mio ben, teco il tormento kezdetű, ostinato basszusos szólójára például tagadhatatlanul a Nyolcadik madrigálkönyvbéli A nimfa panasza hatott. Velük szemben Antonio Sartorio műve (L’Orfeo, Velence, 1672) már a tetszetős és olykor kissé sekélyes dalmosság felé mutat, noha Euridice Se desti pietà kezdetű áriája, egy igazi ciacona, méltán fölvehető a versenyt akár Purcell Didójának búcsújával is. Soha nem hallott gyöngyszemeket fedezhetünk tehát magunknak föl, miközben végigkövethetjük, ahogyan a firenzei Camerata deklamáló eszménye, az éneklő beszéd (recitar cantando) ariosóba azaz beszélő énekbe (cantar recitando) oldódik; majd azt is megfigyelhetjük, amiként ez az „oldat” áriává jegecesedik. A bel canto javára – a drámaiság rovására... Ha pedig a felvételen Jaroussky remek, akkor partnernője, Baráth Emőke egyszerűen csodálatos!

Mesterházi Máté

Erato/Warner – Magneoton
0190295851903

HÄNDEL ÉS PURCELL MŰVEI

Sonya Yoncheva – szoprán, Academia Montis Regalis, Alessandro de Marchi

Bár Händel soha nem házasodott meg, operái és oratóriumai mégis azt sugallják, hogy rendkívül sokat tudott a női lélekről. Vokális műveiben különös gondtal és érzékeny színekkel festette meg hölgy szereplőinek zenei portréját: ha kellett, lágy líraisággal vagy éppen szenvedélyes drámával. Olyan erős és független személyiségeket ábrázolt, akik – a barokk vokális műfajok többségében előforduló sablonokat követve – büszke tartással és méltó módon viselték a sors által rájuk mért csapásokat és tragédiákat. Most – a Die Welt kritikusai szerint korunk legjobb Traviatája, azaz – Sonya Yoncheva tiz Händel-ária lemeze éneklésével ad betekintést a barokk mester vokális művészetébe. A Bulgáriában született énekesnő, aki a világ leghíresebb operaszínpadain a Traviata mellett elsősorú sikert arató Mimi- és Gilda-megformálásokat is magáénak tudhat, már nem először foglalkozik a barokk repertórárral. Händelnek szentelt lemeze azokból a kompozíciókból válogat, melyek a zeneszerző életében a legnagyobb sikereket aratták: a Giulio Cesare, az Alcina, a Rodelinda, az Agrippina, a Rinaldo című operákból hallunk részleteket, valamint két áriát a Theodora című oratóriumból. Ha interpretációja nem is tekinthető historikusnak, szembetűnő vibratóinak visszafogottsága és hangjának barokkos hajlékonysága. Yonchevát az Alessandro de Marchi vezette Academia Montis kamarazenekar kíséri megbízhatóan és kellően hangulatfestően, két áriában pedig Karine Deshayes igényes mezzoszopránja társul a szopránénekesnőhöz. A CD kissé meglepő módon Henry Purcell leghíresebb művének záróáriájával végződik: Yoncheva a Dido és Aeneas lekerékítő, híres passacagliával int búcsút hallgatóinak.

Kovács Ilona

Sony Classical
88985302932

BACH: JÁNOS-PASSIÓ

Odinius, Immler, Andersen, Ruiten, A Louvre Muzsikusai, Marc Minkowski

Igazán remek felvétel, amikor a historikus gyakorlat végre nem írja felül több-kevesebb ügyetlenséggel Bach zenéjének szabad lélegzését, természetes folyását, nem ejt csorbát a szöveg deklamációján, s nem sikkadnak el Bach dallamai. Már az első pillanatban berobban és magával ragad a zene nagyon sebes folyása. Ritka ügyes kezdet, egész nagy előadásokat idéz, akár Karajant az Orfeusz és Euridikeivel. Abban közösek, hogy azonnal intenzív atmoszféra jön, nem is jön, inkább jött létre. Minkowski a sietség ellenére sem hagy veszni részleteket. Az evangélista recitatívóit, ismét pozitívum, kitartott hangokkal kíséri az orgona. Az előadás egyértelműen drámai hangvételű, nem epikus, főképpen pedig nem lírai. Viszont nem durva. Az énekesek kiválasztása ugyancsak dicséretes. Ha egy-egy régi nagy előadás kivételes szépségének szintjét nem éri is el (Wunderlich, Schreier, Fischer-Dieskau, Crass, Ludwig, stb.), mindenkitől abszolút magas színvonalú előadást hallunk. Furcsa az altáriák kontratenor és női alt közti megosztása, de miért is ne, ha jók az előadások. Mind Lothar Odinius evangélistája, mind Christian Immler Jézusa meglehetősen kemény és németes, viszont kidolgozott, pontos, és alapvetően maníroktól mentes. Úgy tűnik, Minkowskinak sikerült az, ami keveseknek a korhú praxis követői közül. Úgy létrehozni e mégiscsak monumentális mű divatos korhú sémák szerinti interpretációját, hogy az előadás teljes mértékben beleillik a hagyományos képbe, továbbá nem érezzük „külföldies” jelleg, így rossz kiejtés, helytelen hangsúlyozás, zavaró hatását. A lemez azért is örömteli, mert sok kiváló historikus előadó nem rögzítette, Hogwood, Pinnock például.

Zay Balázs

Erato/Warner – Magneoton
0190295854058

GRAUN: OPERAÁRIÁK

**Julia Lezsnjeva – szoprán,
Concerto Köln, Mihail Antonyenko**

★★★★★

Graun opeaáriáiból válogatott Julija Lezsnjeva, mi pedig ámulva hallgatjuk a felvételeket. Carl Heinrich Graun a késő barokk és a bécsi klasszikus kor átmeneti korszakának meghatározó szerzőjeként alkotott, újabban kezdik felfedezni darabjait az énekesek, régizeneszkek. Graun tenorista volt a braunschweigi operában, később karmester lett. Lezsnjevát lenyűgözte a Graun zenéjével való első találkozás, az a bizonyos ária lett a lemez zárószáma. Minket pedig Lezsnjeva éneklése bűvölt el két éve először, akkor Laodice szerepét énekelte Hasse Siroe című operájából a Vígszínházban. Utolsó, elképesztően virtuóz áriáját nem hogy a közönség, de a színpadon jelenlévők is megtapsolták. A virtuóz éneklés Graun idejében a castratók kiváltsága volt, a kor szokásától eltérően azonban Graun a szopránoknak írta a szinte énekelhetetlen áriákat. Kilencc opera seriájából hallunk áriákat, egyetlen kivétellel világszó felvételeket. Ezek a részletek bemutatják Graun stílusát, zenei világát, operairói vénáját. Lezsnjeva tolmácsolásában elevenedik meg ez a világ, a furore-áriák, a lamentók, a különféle karakterek válogatott csokra. Lezsnjeva éneklését lehetetlen szavakkal kifejezni, a tökéletes (vagy annál is jobb) technika párosul a kivételes kifejezőképességgel, a hangterjedelem bámulatos, a magas hangok csodások, a koloratúrák, a trillák csillognak. A lemezen egyetlen zenekari szám szerepel – ha addig nem is tudtuk figyelni a zenekari hangzást az énekesnő lehengető passzázsai miatt, ott megtehetjük. Remek az együttes, kifejező, a lant hangzása elbűvölő. Kivételes minőségű lemez született.

Lehotka Ildikó

Decca – Universal
4831518

ELINA GARANČA – REVIVE

**Orquestra de la Comunitat Valenciana,
Roberto Abbado**

●●●●●

Ismét egy áriaalbum, amely hosszú időre helyet követel magának a nemzetközi sikerlistákon. Elina Garanča előadóművészete teljes pompájában bontakozik ki az igényes zenekari kíséret előterében. Roberto Abbado, aki a lett énekesnő egyik korábbi felvételének is dirigense volt, ezúttal is minden hangért-frázisért felelősséget vállaló muzsikálásra inspirálta a zenekart. Garanča pedig úgy interpretálja az operákból kiragadott áriákat, mintha a teljes művek érzelmi folyamataiban jutott volna éppen az adott érzelmi állapotba. Ennek az átéltségnek köszönhetően a hallgató sem pusztán zenét hallgat, hanem tanítja lesz prominens személyiségek vívódásainak. A CD kísérőszövegekből kiderül, hogy az énekesnő tudatosan választ olyan tematikát egy-egy albumához, amelynek érzelmi-indulati töltése magánemberként is aktuálisan foglalkoztatja. Az új album kiindulópontját Santuzza jelenti, Garanča első rangos verismo-szerepe, s a folytatásban erős nőalakok olyan pillanatainak lehetünk tanúi, amelyekben éppen új erőre kapnak életük problematikus helyzetében. Francia és olasz operaszínek sorjázhatnak, többé és kevésbé ismertek, s a kétség és remény között vívódó nők sorában jutott hely Marinának is (Muszorgszkij Borisz Godunovjából). A mezzoszoprán-repertoár jelentős vonulata gyönyörködteti a hallgatót, és remélhetőleg az énekesnő számára színpadi szerepek lesznek azok is, amelyekből egyelőre csak kiragadottan adott ízelítőt. Hangja a korábbi bel canto korszakából mennyi értékes tulajdonságot megőrzött, s a drámai töltés erősödésével univerzális „nyersanyagá” vált. Így érzelmek-indulatok végtelen skáláját tolmácsolhatja a – miként feltűnése idején Joan Sutherland nevezte – született diva.

Fittler Katalin

Deutsche Grammophon – Universal
479 5937

DISTANT LIGHT

**Renée Fleming – szoprán, Royal Stockholm
Philharmonic Orchestra, Sakari Oramo**

●●●●●

Három nagy énekesnő köré szerveződik e kiadvány. Az első maga a lemez szólistája, napjaink prima donna asszolutája, Renée Fleming. Az ő sugallatára komponálta a svéd Anders Hillborg (*1954) a felvétellel legérdekesebb ciklusát: négy dalt a kanadai születésű költő, Mark Strand verseire (Strand Settings). „Emlékek és vágyak vontatott sorai szólalnak meg álló akkordokon, amelyek hasonlatosak az éjszakai égboltnak e költeményekben oly szépen megidézett csillagaihoz” – írta a Carnegie Hall-beli, 2013-as ősbemutatóról a The Telegraph. A másik énekesnő a legendás amerikai szoprán, Eleanor Steber, akinek megrendelésére született a CD legerjedelmesebb, több mint tizenöt perces darabja: Samuel Barber (1910-1981) Knoxville: Summer of 1915 című dala (op.24). A James Agee prózakölteményére írott mű a gyermekkor még érintetlen ártatlanságában és biztonságában is megsejteti velünk halandóságunkat. E kontemplatív zenei monológból korábban Leontyne Price készített remek felvételt, most Fleming bensőségesen gömbölyű hangján szólal meg a Barber-dal. Végül a harmadik énekesnő az izlandi popsztár Björk, akinek három számát (Virus, Jóga, All Is Full of Love) Hans Ek dolgozta át Fleming számára úgy, hogy az eredmény már-már elhomályosítja az eredeti változatokat. Nem mondhatnám, hogy rajongója volnék Renée Flemingnek – bevalom, rendkívül kifinomult éneklését néha túl gömbölyűnek, túlságosan lekerekítettnek érzem. Hangja azonban kiválóan illik ezekhez a zenekari dalokhoz, így a lemez nemcsak (számomra) ismeretlen tájakra visz, hanem maradéktalan gyönyörűséget is szerez. Fleming hangja közelebb hozza nekünk az egyik Hillborg-dalban (Black Sea) említett – a kiadvány címűül szolgáló – „távoli fényt”. *Mesterházi Máté*

Decca – Universal
483 0415

ROSSINI: OPERAÁRIÁK ÉS DUETTEK
Marie-Nicole Lemieux, Patrizia Ciofi
 – ének, karmester: **Enrique Mazzola**

Szoknya- és nadrágszerepek, köztük vágyódó, harcos és szerelmes férfihősök és tüzes-nemes vagy éppen derűre termett asszonyok. Tíz- és százféle szerep és álca Gioacchino Rossini szinte végtelen operameséinek tárházából. Ezúttal mezzoszoprán vagy alt-, illetőleg kontraalt-repertoárát csemegézték ki a jelenkor egyik kedvenc mezzójának, Marie-Nicole Lemieux nagyszónynak. Korábban első-sorban Vivaldi és Händel drámai műveiben nyújtott maradtandót a kanadai énekesnő, majd Brahms és Schumann dalait vette lemezre, későbbi felvételein a francia szóelőének, majd a csillámporos nagyopera világába is belekóstolt. Alapvetően a koloratúra az erőssége, azért érdeklődése oly széles, hogy az Orlando furiosótól a Falstaffon át a Pelléas és Mélisande-ig találunk vele DVD-n is megörökített darabokat. De persze végig ott van a karrier homlokerében az igazi bel canto, amely a most megjelent lemezen kap hangsúlyt – olyan operákból kölcsönözve tirádás áriákat és duetteket, mint a Tankréd, A tó asszonya, a Matilde di Shabran vagy Az olasz nő Algírban. Lemieux-é vitathatatlanul igen szép és tartalmas orgánus, telt, meleg hang, egyszerre hajlékony és vibráló. Éneklése kulturált, izgalmasan változatos, mindemellett kiválóan iskolázott. Előadásmódja lebilincselő: a színpadon igazi jelenség, akire muszáj odafigyelni, mert egyéniségének szuggesztivitása és játékának kifejezőereje, hallatlan energiája vonzzák a tekinteteket. Ez a magas szintű vokális kultúra és eredeti kifejezőképesség teszi lehetővé, hogy Rossini dalműveinek regényes alakjai ugyanolyan hitelesen jelenjenek meg az alakításában, mint Monteverdi régi panaszosai vagy Honegger modern, szikár karakterei.

Balázs Miklós

Erato/Warner – Magneoton
 0190295953263

VERDI: OTELLO
Antonenko, Yoncheva, Lučić, Metropolitan Opera, Yannick Nézet-Séguin

A Metropolitan Opera előadásának több alkalommal volt a rendezője Bartlett Sher. A 2014/15-ös évadot az Otelloval kezdték, amely a főszereplő változásával a következő évadban is műsoron maradt. A 2015. október 17-i előadás került végül rögzítésre. Végre egy mór, aki nem fekete! Antonenko már 2012-ben alakította e szerepet a londoni Royal Opera House-ban, és a Met színpadán is nagy elhittető erővel játszott. Yoncheva remek színészi teljesítménnyel vett részt a félreértések eme sajátos játékában. Desdemona kosztümjei vélhetőleg az amerikai ízlés ismeretében készültek. Lučić remekül hozta az „alából gonosz” Jagót, meggyőződéssel ám sohasem túljátszva. A zenei teljesítmény mindvégig gyönyörködtető; a statikus tömegjelenetek ékesen példázta, hogy nem kell erőltetetten hajszolt-zaklatott színpadképre törekedni. A lélektanilag aprólékosan kidolgozott rendezés különösen koncentrált azokra a mozzanatokra, amelyek még a színpadi realitás keretei között is nehezen hihetőek. Megrendítő volt Otello utolsó csók-vágya, amely immár beteljesületlen maradt. A felvételkészítésben rutinos stáb is remekelt – lényeges mozzanatok mentén vezeti a DVD-nézők tekintetét. Nem mindig a szöveget adja közelképben, hanem alkalmasint a színpadi játékba ad betekintést azáltal, hogy gesztusokkal-mozdulatokkal reflektáló partnereit is felvillantja. A látványvilág azonban sohasem vonja el a figyelmet a zenéről, hanem lehetőség szerint fokozza annak hatását. A felvétel dokumentálja a közönség elégedettségéről tanúskodó, szűnni nem akaró tapsot is. Érdekességként egy apróság: virágot az előadás végén Jago és Desdemona kapott. A bonus-track, interjúkkal és próba-részlettel, további érdekességeket kínál.

Fittler Katalin

Sony Classical
 88985308909 (DVD)

PUCCINI: TURANDOT
Stemme, Antonenko, Agresta, Teatro alla Scala, Riccardo Chailly

Puccini megfejthetetlen titkai közé tartozik az a lélektani érzékenység, amellyel közvetlen utat talál mindmáig a közönség legszelebb rétegéhez. Ami az érzésvilágban „örök emberi”, azt mindig egyénitettten és aktuálisan jeleníti meg – épp ezért szinte jelképes, hogy Liù halálával kényszerült befejezetlenül hagyni a Turandotot. A Franco Alfano kiegészítésével ismert operához 2001-ben Luciano Berio komponált új befejezést a Salzburgi Ünnepi Játékok felkérésére. A Milánói Scala 2015-ben, Nikolaus Lehnhoff rendezésében vitte színre, ezt örökíti meg a felvétel. Parádés a szereposztás, zeneileg igényes az előadás. Realitás és absztrakció egészséges arányában a zene ideális látványháttérrel kap. Átgondolt a térkihasználás, a több játéksík alkalmazása következetes, csakúgy, mint a színvilág kialakítása. Berio hosszú közzenéje időt ad ahhoz, hogy színpadi játékkal némiképp megjeleníthető legyen az a lélektani folyamat, amelynek eredményeképp Turandot lelkének jégpáncéljából kiszabadulhat az érzelem. A poétikus zárókép szinte hitelesíti a hihetlent. Összességében mégis marad a nagy talány, annál is inkább, mivel Kalaf célratörő elszántságában az érzelmi motiváció erejének elementaritása nem eléggé meggyőző. Kalafé az elégtétel, Turandoté a megbékélés – ami nem jöhetett volna létre Liù önfeláldozása nélkül (holttestének letakarása: a megfélekedni-akarás jelképe). A Scala nézőteréről minden bizonnyal még hatásosabb az előadás. A DVD nézője ideális esetben többet juthat a helyszínen jelenlévőkhöz képest. A produkció rögzítésekor ezúttal a dokumentáció nagyobb súllyal esett latba, mint az interpretációs szándék. Átjött a nagytalálók hatása, ám a gyakori közelképek már-már illúziórombolóak.

Fittler Katalin

Decca – Universal
 074 3937 (DVD)

RAMON LLULL
La Capella Reial de Catalunya,
Hespèrion XXI, Jordi Savall

Igényesen kivitelezett poliglott tanulmánykötet, két CD-melléklettel, a Ramon Llull emlékévé reprezentatív kiadványa. A boldoggá avatott Raimundus Lullus halála 700. évében jelent meg, erőteljes tudományos és művészi impulzusként, hogy ismételten ráirányítsa a nemzetközi méretű érdeklődést a középkori filozófiának erre a korszakos jelentőségű katalán alakjára. Jordi Savall koncepciója alapján realizálódott az emlékévé megannyi koncertprogramján túl ez a kiadvány is. Tőle származik a bevezető tanulmány (A hódítások, a párbeszéd és a bánat ideje). A lemezek négy további tanulmány és Llull kalandos életének kronológiája követ. Mindez hat nyelven (katalán, francia, angol, kasztíliai, német, olasz) olvasható. A képanyag sem pusztán tetszetős illusztráció – ki-ki bármely nyelvet választja, érdemes végiglapozni a mintegy 300 oldalnyi kötetet, hiszen a képek nem ismétlődnek. Megtaláljuk hittérítő útjainak térképét, életének festményeken megőrzött dokumentumait, kódex-részleteket, s nem utolsósorban az Ars combinatoria két korongját, amelyekkel voltaképp a komputerkultúra alapjait teremtette meg. A két CD hangzó életre kelti Llull korát, korabeli dokumentumokból és Llull munkáiból vett idézetekkel, és felidéz azoknak a kultúráknak a zenéjét, amelyekkel hittérítő útjain találkozhatott Llull. A zenei anyag gerincét Jordi Savall együttese szövegezték meg, de a sokszínű zenei világ autentikus megjelenítéséhez vendégművészeket kért fel. A zenében improvizáció és kompozíció jól megfér együtt, a régizene kimeríthetetlen tárházára irányítja a figyelmet. A művészi élmény egyszersmind arra készíteti hallgatóját, hogy pótolja művelődéstörténeti ismeretanyagának hiányosságait.

Fittler Katalin

Alia Vox – Karsay és Társa
AVSA 9917

HENRIETTE – A VIOLA HERCEGNŐJE
Maddalena del Gobbo – gamba
és zenésztársai

Henrietta XV. Lajos lánya volt. Dinasztikus megfontolások miatt nem mehetett szerelméhez, aztán 24 évesen feketehimlő fertőzte meg, s hamarosan elhunyt. Inkább introvertált nő volt, s a viola da gamba-játék lelkes művelője. Nattier több festményéről is ismerjük. Az udinei születésű, Bécsben élő Maddalena Del Gobbo második lemezét az ő emlékének szánta. Három szerző, Marin Marais, Louis de Caix d'Hervelay és Henrietta tanára, Jean-Baptiste Forqueray műveit halljuk. Öröm Jordi Savall és Hille Pert mellett újabb elkötelezett térdhegedűst üdvözölni a hanglemezipiacon. Del Gobbo játéka dinamikus és beleváló. Ez messzeemenően értékelendő kontraszt sok historikus előadás vékonyságával, erőtlenségével, manirosságával szemben. Emellett del Gobbo teljes mértékben stílusos, hozza a francia barokk hangulatát, mely sokkal régebbre, egészen a trubadúrok idejéig nyúlik vissza. Az érem másik oldalán a következők vannak: játéka mintha nem volna eléggé finom, kellőképp differenciált. Ugyanígy az a dinamikus és beleváló hangzás, melyet kevés részlettel eltekintve szinte végig hallunk, előbb-utóbb egysíkúvá válik. Ami kifejezetten jó egy ideig, líraibb hangvételű közbevetések, finomabb megoldások híján aztán gyengébb, sőt, idővel némiképp visszás hatást kelt. S hiába a dögös, dinamikus hangvétel, hiányozni kezd a másutt talán túlságosan soknak érzett finomkodás. Ehhez tartozik az is, hogy a második gamba (Christoph Prendl), illetve az egy ideig kifejezetten jónak értékelhető telt és erős hangmérnöki beállítás idővel ugyancsak eltűzöttség érzetét kelti. Dicséretet érdemel ugyanakkor Ewald Donhoffer csembalista és Michele Carreca theorbás stílusos és fantáziadús játéka.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
4814523

MOZART: A-DÚR ZONGORAVERSENY,
RAHMANYNINOV: III. ZONGORAVERSENY
Grigorij Szokolov – zongora, Mahler Kamarazenekar,
BBC Filharmonikus Zenekar, Trevor Pinnock, Yan Pascal Tortelier

Egy 12 éve készült Mozart- és egy 22 éves élő Rahmanyinov-felvétel. Két ritkán párosított komponista. Am Szokolov kivételes művész, nem szeret zenekarral próbálni, stúdióba sem megy, így abból kell válogatni, ami van. Mozart K. 488-as A-dúr zongoraversenyében Szokolov finoman bilent, quasi előbújik, mivel a zenekari bevezetésbe belecontinuozott. Nyugodt, kimért, differenciált, kristálytisza előadás. Pinnock kiváló kísérő az ezúttal nem historikus együttes élén. Ebben a műben Szokolov nem oroszos. Rahmanyinov III. zongoraversenyének előadása egész fantasztikus; megmutatkozik Szokolov minden erőnye, mely kivételessé teszi. Elsősorban is a kivételes koncentráció. Él benne egy idea, s küzd, újra és újra a koncerteken, hogy megközelítse, elérje. Nincs ürességet, mellékes rész, átvezetés, kevésbé koncentráltan megközelített epizód. A dinamikai skála egész széles: a finom mozarti könnyedségtől a csúcspontok, a kitörések vadságáig, ahol szintén feltűnik az összeszedettség megmaradása. Lám, nemcsak Richterhez, de Gouldhoz is kapcsolhatjuk Szokolovot, hosszan ügyködik a hangszer előkészítésével. A II. tételben azonban furcsa hangot hallunk, mintha el volna hangolódva. Másrészt kifejezetten hangulatos az opálos hangzás. Yan Pascal Tortelier figyelmesen, érzékenyen kíséri. A hangzás és az előkészítés kiváló, így kell élő bejátszásokat kiadni. Egy második korongon film a művészről. Bár nem szeretem az ilyen vegyes kiadást, ezúttal indokolt, mert különleges egyéniségről van szó, felesége versei is adekvátak, hiszen Szokolovnál életre-halálra megy ki minden.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
4797015

EINSAMKEIT – SCHUMANN-DALOK
Matthias Goerne – ének,
Markus Hinterhäuser – zongora

„Írjon többet énekhangra!” – biztatta Schumann kollégája, Hermann Hirschbach 1839-ben. Schumann a következő évben megnősült, és ez az év a dalok éve – 138 dalt komponál a szerelem hevében. A szerző második dalírói periódusa 1849 és 1852 között volt, de a műfaj átszötte Schumann életét. Ezt a korszakot a dalok szempontjából kevésbé sikeresnek ítélte meg az utókor. Schumann dalai gyönyörűek, képesek kifejezni a hangulatot, az érzéseket, a szív rebbenéseit sokszor egészen egyszerű eszközökkel. A lemezen hallható dalok túlnyomó többsége nem az önéletrajzot jelenítik meg, sokkal inkább a melábut, a melankóliát, a keserűséget, a reménytelenséget. Schumann belső énye vetül ki a dalokon keresztül, így a félelem a világtól, a sikertelenségtől, a lelki fájdalomtól. A felvételen nyolc dalciklusból válogatott dalokat hallgathatunk meg Matthias Goerne és Markus Hinterhäuser előadásában. Matthias Goerne hangja rendkívül meleg, szép, és talán egyetért az olvasó, ha azt mondom, hogy az énekes habitusához nem a vidámság ábrázolása illik. Goerne fantasztikus lelki mélységekbe vezeti a hallgatót a rövid dalokon keresztül, mindent képes kifejezni a műfaj limitált keretei közt. A csendesség megjelenítése mellett a felhördülés, az elszántság, a rezignáció is Goerne tolmácsolásának része, és ezt segíti Markus Hinterhäuser játéka. Hinterhäuser zongorázása tobzódik a színekben, dinamikában, kiemeli a dalok mondanivalóját, atmoszféra-teremtése remek. Két olyan művészt hallunk, akik az elmélyültséget párosítják a szenvedéllyel, a verseknek egy olyan pluszt adnak, melyek a költemények és a zene egységét foglalják egybe. *Lehotka Ildikó*

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
 HMM 902243

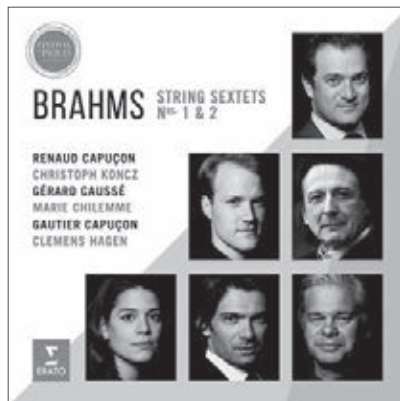

FOR THE LOVE OF BRAHMS
Joshua Bell, Steven Isserlis,
Jeremy Denk,
Academy of St. Martin-in-the-Fields

Joshua Bell napjaink egyik vezető hegedűse, s jó ideje Sir Neville Marriner utóda az Academy of St. Martin-in-the-Fields élén. Sajnos zenekarával kevés lemezt készített. Felvett két Beethoven-szimfóniát, de nem vált sorozattá. E Brahms-lemez programja furcsa, érdekes. Az utolsó zenekari művel, a Kettősversennyel kezdődik, aztán Schumann Hegedűversenyének Britten átdolgozta lassú tétele (nota bene Brahms egyetértett Clara Schumannnal abban, hogy ez a mű nem az igazi, amiben tévedtek) vezet át egy korai kamaradarabhoz, az op. 8-as Trióhoz, melynek eredeti változatát halljuk, s nem a gyakrabban játszott kései átdolgozást. A Kettősverseny dinamikus, heves, teltség mellett is kamarazenei ihletésű. Bell és Isserlis elmélyülten, involváltan játszó, ugyanakkor egymásra figyelő partnerek. A trióban költőibb hangvételt ütnek meg, a hangzás kevésbé telt. Játékuk, együtt Denk zongoristáéval, differenciált. Míg hangszerjátékuk kétségkívül több szépséget hoz, előadásuk nem éri el a Stern-Hess-Casals felvétel egyszerűségét, akik amolyan schuberti egyszerűséggel közelítve mintha jobban a lényegbe találnának. A korai változat választásával egyetértek, van benne valami, ami még próbálkozó, de nagyon érdekes és eredeti, míg az ilyen átdolgozások szinte sosem sikerülhetnek teljesen, hiszen az anyag nem friss ihlettel teli. Ki kell emelni Bell szép, ízes és izléses hegedűhangját. Örülnék, ha a lemeztársaság többet foglalkoztatná az Academy of St. Martin-in-the-Fields vezetőjeként, végül is egy olyan együttes élén áll, mely egykor az egyik legkeresettebb hanglemezkiadói kamarazenekar volt, s jól tudjuk, ha ihletettség van, nincs idői korlát, s Bell belsejében megvan a kellő lelkesedés. *Zay Balázs*

Sony Classical
 88985321792

BRAHMS: VONÓS SZEXTETTEK
R. Capuçon, Chr. Koncz, G. Caussé,
M. Chilemme, G. Capuçon, C. Hagen

Brahms kamarazeneje érzésem szerint nem kap kellő figyelmet; a vonós szextett irodalma nem túl bőséges, ezért is öröm, hogy megjelent a kiadvány. Brahms két, fiatalon írt vonós kamaradarabját hallgathatja az érdeklődő, a tavalyi Aix-en-Provences-i Fesztiválon készült az élő felvétel, neves előadók. Az első mű Németországban Tavasz szextettek is ismert – a romantikus vágyódás, a költőiség miatt –, gyors szakasz alig szerepel a darabban. A második vonós hatos hangzásvilága is inkább a gyengédebb érzelmeket, mintsem a harsány kitarulkozást preferálja. Mindkét mű köthető Agathe von Sieboldhoz, Brahms szerelméhez: a B-dúr a szakítás után íródott, a G-dúr tartalmazza Agathe nevének betűit. A művek sem az előadók, sem a hallgatóknak nem adják könnyen magukat – a lassabb tételek, az atmoszférateremtés és a terjedelem miatt. Azonban minél többször merülünk el a műben, annál izgalmasabb megoldásokat fedezünk fel, és ez az előadók érdeme is. A szokástól eltérően nem egy koncertező vonósnégyes egészül ki egy csellóval és brácsával, hanem csak erre a koncertre szerveződött a hat zenész. Az előadás csodálatos, érződik a zenészek lelkesedése, a koncert varázsa, a művek iránti lelkesedés, az egy-egy motívumra való azonnali reagálás. Gyönyörű színeket hallunk, sokszor zenekarszerűt, de különösen izgalmasak a vékonyan felrajzolt szakaszok. A zene halad előre, egyszerűen az ívek, a szólamok kiemelése, a dinamikai hullámzás, ami sokszor éppen csak érzékelhető, de ebben rejlik a varázs. Minden művész egyenrangú az előadás folyamatában, hihetetlenül átfogott, elmélyült a tolmácsolás, és a zenélés öröme szinte kézzelfogható. *Lehotka Ildikó*

Erato/Warner – Magneoton
 0190295888374

MUSZORGSKIJ: EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI, PROKOFEJ: KLASSZIKUS SZIMFÓNIA

A Párizsi Operaház Zenekara, Philippe Jordan

A Párizsi Operaház Zenekarának és fényes tehetségű zeneigazgatójuknak, Philippe Jordannak korábban két lemezét is volt szerencsém ugyane lap hasábjain kommentálni: Wagner-lemezüket kifejezetten izgalmasnak, Ravel-felvételüket ugyancsak figyelemre méltónak ítélttem annak idején. Ezen új projekt, amelyben Muszorgszkij (és Ravel) kelendő Egy kiállítás képei, valamint Prokofjev elnyúlhatetlen Klasszikus szimfóniája szerepel, már nem színpadi zenéket rögzít, hanem töről metszett hangversenytermi darabokat, méghozzá a legnépszerűbbek közül. Noha a zenekar nem tartozik Európa legvirtuózabb együttesei közé, ha kell, a kifinomultabb, technikásabb, bonyolultabb muzsikákkal is elboldogul. Vélhetően a kitarító gyakorlás, meg persze a rigorózus, sokat követelő karmester megalkuvást nem ismerő hozzáállása teszi, de előadásuk helyenként meglepően választékos, s ha nem is olyan elegánsan csiszolt, mint a körülrajongott sztárzenekaroké, semmi okuk szégyenkezni egyetlen hang miatt sem. Még ha a szólók nem is olyan élménytően szépek, mint más hanglemezekén, a vonósok sem olyan dús, mint egyebütt, s a formálás is kissé nyersnek hat néhol, azért a zenekari összjáték példás. Jordan figyelmes és gondos dirigens benyomását kelti, s bár nem éppen egy hangszínvárló, előadásai tartást, fiatalos erőt és megbízhatóságot sugároznak. Csak annyira dolgozza ki a darabot, hogy ne vesszünk el a részletekben, így mindig szem előtt tarthatjuk a „nagy egészet”, mely őszinte életörömmel és az idejétmúlt sablonok megkerülésével rajzolja ki a széles közönségnek szóló hangversenyek legelköptatottabb népi slágereit is.

Balázs Miklós

Erato/Warner – Magneoton
0190295877910

SAINT-SAËNS: I. CELLOVERSENY, CELLO-ZONGORA SZONÁTÁK

Emmanuelle Bertrand – cselló, Luzerni Szimfonikus Zenekar, James Gaffigan

Camille Saint-Saëns a nemzetközi zenetörténetírás szerint az érett romantika nagy szakállú atyámestere. Miközben széles ívben beteljesíti a Lisztől és Berlioztól eredő romantikus zenei víziókat, generációkat nevel ki a klasszikus modernségnek, hazája nagyobb dicsőségére. Olyan összegző igényű, s egyszerűsített szerzőpálya ez, melyből a kor műfaji spektrumának egyetlen árnyalata sem marad ki: a duószonátától a miséig, a daltól az operáig húzódnak a keretek. A versenymű még ezek között is külön rangot visel. Őt koncert készülő zongorára, három hegedűre és kettő csellóra. Utóbbiak közül az első, az Op. 33-as a-moll már bemutatásakor kiugró sikert arat, s máig kitarító szereplője az egyetemes hangversenyéletnek. S hogy a gordonka milyen fontos hangszerré vált a szerző életművében, az jól példázza, hogy a két concerto mellett egy négytételű szvit, valamint három csellószonáta is kikerült a mester gondos kezei alól. Igaz, az utolsó kísérlet töredékben maradt, ám így is értékes mementó. Éppen ezért különös, hogy a Emmanuelle Bertrand jelen lemeze az első, mely a – csakugyan torzóban hagyott – darabot megszólaltatja. A francia gordonkaművész eddig mintha szánt szándékkal ódkodott volna atól, hogy jelentős műveket lemezre vegyen, hisz diszkográfiájában hemzsegnek a félig vagy egészen elfeledett, vagy éppen soha fel sem fedezett darabok Alkántól Blochon át Dutilleux-ig. A dúsán harmonizáló, érzelmegzad hangköltemények világa nem okvetlenül Bertrand terepe, jóllehet játéka végig tiszta és sallangmentes, emellett lendülete is van, így alaphangja erélyes, dallamvezetése karakteres és határozott.

Balázs Miklós

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMM 902210

FAURÉ: ZONGORAMŰVEK

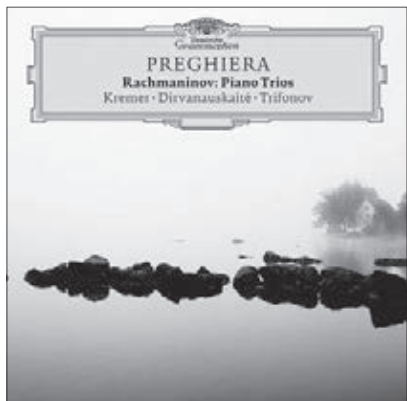
Michel Dalberto – zongora

Középszerű művek középszerű előadásban. A kísérszöveg hasábjain maga Michel Dalberto vallja be töredelmesen: zongoristanövédeként ki nem állhatta Gabriel Fauré zongoradarabjait. Hogy pontosan miért is volt ilyen elutasító egykoron, arra nem tér ki, de úgy említi mesterét, Jean Hubeau-t, mint a kiváló zongoristát (kissé túloz), aki a legtöbbet tette Fauré szólózongorára írott műveinek bemutatásáért. Tény, hogy mára elpárologtak Dalberto ifjúkori averziói e kompozíciókkal kapcsolatban, hiszen egész estét betöltő Fauré-műsorokat vezet gyanútlan közönsége elé, nagy dózisban adagolva a „fecsegő felszín” e féltérszerű poétáját. Mert Fauré-t mint összekötő kapcsot szokás bemutatni Chopin és Debussy között – habár utóbbihoz csekély köze van, előbbihez pedig fel nem ér. Kétségtelen, a zenei szövet, a hangulat- és színvilág, de elsősorban a formaválasztás (noktürn, ballada, impromptu) a chopini tendenciák vállalt folytatását ígéri, csak éppen egy-két klasszissal gyengébb színvonalon. S Dalberto a maga unott, egykedvű, szinte differenciálatlan zongorázásával nemigen képes e kényes, és néha meglehetősen törekenyek tetsző, a maguk lábán megállni alig bíró zenedarabokat remekművéként felmutatni. A korrektség kedvéért tegyük hozzá: a Fauré szólózongora-irodalmából összkidást készítő Hubeau-nak vagy Collard-nak még ennyire sem sikerült. Ódivatú, romantikus sablonok sorjáznaak tova, egyik a másik után, elvéve hallani egy eredeti dallamot, s ha mégis, az hamar elbújik a mesterségesen színezett balladai homály közömbös kódében. A művek pedig olyan egyformának és szentvelennek hatnak, mintha valamennyit ugyanabba az ósdi, rozoga, lapos formába öntötték volna.

Balázs Miklós

Aparté
AP 150

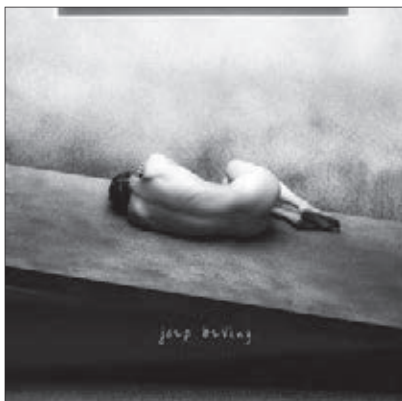
RAHMANYINOV-KREISLER: IMA, RAHMANYINOV: ZONGORATRIÓK
Gidon Kremer – hegedű, Daniil Trifonov – zongora, Giedré Dirvanauskaité – cselló

A hetvenedik születésnapját ünneplő Gidon Kremer kiemelkedő lemezzel lep meg. Rahmanyinov két elégikus trióját szokatlan finomsággal adja elő Giedré Dirvanauskaité és Daniil Trifonov társaságában. Nem telt és felfokozott hangulatú előadások ezek, hanem éppen ellenkezőleg, vékony hangúak és visszafogott hangulatúak. Mintha egész lassan telne az idő, mintha egészen lassan folynának az események, a hangok diszkréték. A lemez elején egy különös átirat, a II. zongoraverseny lassú tétele Kreisler átiratában hegedűre és zongorára. Kremer hegedűjének hihetetlenül finom a hangja, hajszálvékony, quasi aranyhaj hegedűn. Ez már egész régtől fogva megfigyelhető Kremernél, hogy úgy viszszafozott, hogy azért a hangnak jól érzékelhető teste, árnyalása van. Ehhez igazodva Trifonovtól is finoman gyöngyöző futamokat hallunk. Persze a trióknak vannak heves részei, ezeket megfelelő dinamikával játsszák, de itt sem válik telítetté a hangzás, elszabadulttá az iram. Az a különös, hogy a visszavett hangerőtől eltérően nem térnek el erősen a megszokottól, mégis egész különös világot jelenítenek meg. Mindenképpen jelentős előadások ezek. Sajátos oldalát mutatják az úgy nevezett nagyromantikának, azt, hogy nem szükséges vastag hangzás, nagy hangerő, dinamikus tempó, hanem ezek ellentéte is adekvát tud lenni. Nem vitás, hogy napjaink egyik legnagyobb élő hegedűművészeről van szó. Az elégikus triók e kiváló felvételei hallatán azt kell mondanunk, nem elég, amit hallottunk tőle, jó lenne, ha még sok mindent felvenne lemezre. Például Bartók II. hegedűversenyét, e lemez alapján elképzelhetjük vele a lassú tétel különösen finom bevezetését.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
 4796979

JOEP BEVING: PREHENSION
Joep Beving – pianó

Joep Beving holland zeneszerző-zongorista második lemeze. Az első címe önmagáért beszél: Szolipszizmus. Borítóján a komponista Tosztojra emlékeztető büszkje. Az új lemez ugyancsak filozófiai háttérű. Prehensió. Egyszerű dallamok pianón, posztmodern dalok, noétnök, improptuk, a régmúltból mindenekelőtt Schubert, Chopin és Satie hatását tükrözve, a közelmúltból elsősorban az experimentális zenéhez, a minimalizmushoz és a repetitív stílushoz kapcsolódva. Megragadás. Tartalmak megragadása Alfred North Whitehead filozófiájára hivatkozással. Kapcsolat Kurtághoz? Igen, van, bár elsőre ez talán felettebb furcsának tetszik. Intellektuális és finom zene ez ugyanis. Kicsi, mely valamilyen nagyobb felé nyit. Játékok, melyek elgondolkodtatnak, játékok, melyek érzelmeket oldanak fel. Ahogy az individuum megragad valamit. A reáliák kiválasztják a sok-sok lehetőség egyikét, s beteljesednek, konkretizálódnak. Ezeknek a szubjektum általi megragadásakor a korábbiakhoz új tartalmak is kapcsolódnak. Vajon milyenek lennének ugyanezek a miniatűrök hangversenyzongorán, más előadásában? Érdekes, hangulatos, elgondolkodtató zene lévén javaslom a Megragadás megragadását. Elég egyformák a zenék, mintha nem történe semmi, de nem igaz, mert történik. Vajon hogy képzelet Beving egymáshoz viszonyítva a szolipszizmust és a whiteheadi filozófiát? Ha őszinte, s úgy tűnik, az, akkor a kettőt együtt veszi figyelembe. Az individuum magát érzi igazán, mégis kapcsolódik egy nagyobb rendszerhez. Whitehead a világot egyetlen nagy organizmusként írta le, melynek mindenki része, mindenki saját maga szerinti része.

Zay Balázs

Deutsche Grammophon – Universal
 4797151

4 CITIES
FAZIL SAY, DEBUSSY, JANÁČEK ÉS SOSZTAKOVICS MŰVEI
Nicolas Altstaedt – cselló, Fazil Say – zongora

Csellóra és zongorára írt négy mű, ebből három szonáta szerepel Nicolas Altstaedt és Fazil Say fantasztikus lemezén. Debussy, Janáček és Sostakovics kompozíciói mellett nyitódarabként 4 Cities című Say-kompozíciót ismerhetjük meg. Say zeneszerzői világa igencsak tágas, darabjai azok számára is érdekesek, akik nem jártasak a veretes klasszikus zenében. A négy várost bemutató szonátában Say kísérletező kedve ugyanúgy jelen van, mint a többi darabjában: a nyitótétel izgalmas csellótónusa olyan, mintha valamilyen népi fúvós hangszert hallanánk, a Hopa motorikusan száguldo. A darab centrumának az Ankara tételt tarthatjuk: a zongora-effektusok különlegesen, a zene csak lassan bontakozik ki. A fantáziaszerű mű örömmeléssel, a mulatók világának megidézésével zárul. Debussy eredetileg hat neoklasszikus szonátát tervezett írni, de csak három készített el súlyos betegsége miatt. Közülük az első a háromtételes csellószonáta, a lemezen hihetetlenül jó karakterekkel. Janáček Pohád-kája és Sostakovics Csellószonátája hallható még a kiadványon, a négy mű tolmácsolása közül nehéz kiválasztani a legjobbat. Két kivételes művészt hallunk: Say kamarazeneszként is nagyszerű – tudja, mikor kell a háttérben maradni, mikor kell hangerővel, támogatni a partnert. Sokszor olyannyira belefeledkezik a zenélésbe, hogy beledűnnyög a darabokba. Altstaedt játéka is mindent megmutat a darabokról: ha kell, kecses légies, vagy improvizatív (a Debussy-darabban), de ugyanígy képes robusztus lenni. A Sostakovics-szonátában vad, más művekben a rusztikus vagy lágy. Két azonos habitusú művész talál egymásra és a darabok lényegére, így egyedülálló a lemez.

Lehotka Ildikó

Warner Classics – Magneoton
 0190295867249

PERGOLESI: STABAT MATER, J. S. BACH: KANTÁTÁK
La Nuova Musica, David Bates
Harmonia Mundi – Karsay és Társa
 HMM 907589 ●●●●○

Pergolesi agyonjárt szott remeke, a neves Stabat Mater ezúttal Bach-kantáták szigorú szendvicsében szólal meg a londoni La Nuova Musica együttes legújabb kiadványán. A David Bates vezette minimál-barokk kiségyütteshez csatlakozik Tim Mead angol férfiált, neki jut a legnagyobb szerep a darabokban. Bach BWV 54-es és 170-es, altszólóra írt vallásos kantátái jó társaságot kínálnak a kereszt tövében kesergő Szűzanyát megidéző duett-folyamnak, kiemelik az itáliai katolikus és a szász protestáns zenei hagyományok közötti párhuzamokat és különbözőségeket. Mead férfiáltja az előadások díszé, hangfajájához mérve erős, szépen csengő hang az övé, tetszetős magasságokkal. A Pergolesi-darabban társául szegődő Lucy Crowe már alig átlagon felüli. Kár, hogy mind a latin, mind a német kiejtés okoz némi gondot az énekeseknek. *BM*

JUBILO – J. S. BACH, CORELLI, FASCH ÉS TORELLI MŰVEI
Alison Balsom – trombita,
Academy of Ancient Music,
Pavlo Beznosiuik
Warner Classics – Magneoton
 0190295924652 ●●●●○

A télies hangulatú, de kánikulában is kellemesen hallgatható barokk album érdekessége, hogy a népszerű Alison Balsom – évekkal a Sound The

Trumpet című lemezének sikere után – ismét szelep nélküli hangszeren, azaz natúrtrombitán játszik. Corelli, Fasch és Torelli versenyművei ettől eltekintve semmi különös izgalmat nem tartogatnak: a fényes, lendületes trombitahanghoz a Pavel Beznosiuik vezette kamaraegyüttes mértéktartó kísérete párosul. Érdekesebb a Bach-repertoár: az In dulci júbilo (BWV 729) és a Schübler-korálók (BWV 645–650) ezúttal orgonakísérettel (Stephen Cleobury) szólalnak meg: a Jesu, bleibet meine Freude kantáta (BWV 147) pedig a Cleobury vezette, érzékenyen éneklő King's College kórus közreműködésével. Csalódásmentes produkció. *ReA*

JOHANN SEBASTIAN BACH MŰVEI
Rafał Blechacz – zongora
Deutsche Grammophon – Universal
 4795534 ●●●●○

Határozott elképzelés, határozott zongorahang. Vegyes Bach-műsor egy Chopin-specialistától. Blechacz ötvözi a romantikus hang megközelítést és a barokk világhoz való stilisztikai igazodást. A kapocs: az orgona. Elsőre nem halljuk, sőt nem erre gondolunk, de aztán megmutatkozik a regiszterekben való gondolkodás. Blechacz nem folyamatosan megy fel-le, nem is a Schiff-féle ideális kiegyensúlyozottság elvét követi, hanem a romantikus alaphangzást ötvözi tiszta billentéskultúrával, a transzparencia eszméjével, továbbá az orgonán megszokott regiszterezés gyakorlatával. Olykor akkordot bont, s gyakran egészen halk dinamikai szintre megy le, de játéka ott is tagolt és tiszta marad. Nem tenném a kimagasló Bach-megközelítések közé, de jónak és igényesnek tartom a maga sokforrású integratív voltában. *ZB*

DINASZTIA – A BACH-CSALÁD BILENTYŰS KOMPOZÍCIÓI
Jean Rondeau – csembaló
 Erato/Warner – Magneoton
 0190295888466 ●●●●○

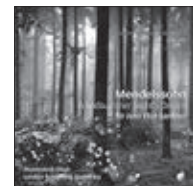
Ami az előadást illeti, izgalmas, dinamikus, sebes, viharos, a lassú tételekben pedig szép árnyalatokkal hangulatot festő. Igazi historikus közelítés, mindössze öt vonós adja a zenekart. A versenyművek születésének adekvát érzékeltetése is ez, hiszen a concerto grossón kívül a kamarazenéből nőttek ki. Rondeau virtuóz játéka lebilincselő, olvasata ismét nagyon érdekes, főképp a hajszolt tempók adta feszültség. Rondeau laza figura, ez virtuóz játékában pozitívum, bátran s jó érzéssel spontán, az elnagyolt műsorszerkesztésben azonban nem. Két sorszor játszott művet hallunk az „öreg” Bachtól, ugyanakkor Wilhelm Friedemanntól csak egy Rondeau által meghangszerelt szonátátételt. Bizony jobb lett volna tőle is egy egész csembalóverseny, akárcsak a hiányzó Johann Christoph Friedrichtól és Wilhelm Freidrich Ernsttől. *ZB*

SLAVA: THE GLORY OF ROSTROPOVICH
Warner Classics – Magneoton
 0190295849641

Ötnegyedórányi ízelítő az összkiadás-jellegű Warner-felvételek anyagából. A 43 korong luxuskiadása, továbbá 200 oldalas kényve könyvetiszteletré méltó vállalkozás – olyan korban, amikor már régóta konganak a felvételkészítés (és -kiadás) alkonyát hirdető

vészharangok. A válogatás bizonyára kelendő lesz – akkor is, ha műsórát végigolvasva rosszállóan csóváljuk fejünket. Szerencsére nem kötelező egyvégtében végighallgatni, ki-ki tetszése szerint válogathat az időálló interpretációkból. Csak az utolsó track meghallgatása „veszélyes”: Saint-Saëns a-moll gordonkaversenyéből mindösszesen öt perc hallható – és aki engedte magára hatni a szép zenét, a hetedik mennyországba zuhan a realitás csendvilágába. Maradéktalan örömet jelentenek a versenymű-tételek, de méginkább az általában ráadásszámként elkönyvelt rövid tételek. *FK*

MENDELSSOHN: SZENTIVÁNÉJI ÁLOM
Londoni Szimfonikus Zenekar, Monteverdi Kórus,
John Eliot Gardiner
LSO – Mevex
 LSO 0795 ●●●●○

Negyedik állomásához érkezett a mára érdemdús veteránna nemesedő Sir John Eliot Gardiner Mendelssohn-sorozata; a szimfóniák és nyitányok után most a nem kevésbé populáris Szentivánéji álom kísérőzene látott napvilágot a remekló Londoni Szimfonikusok közreműködésével. Ahogyan az előző felvételeket, e lemez anyagát is élő koncerteken rögzítették, s ahogyan az eddigiek, e dupla-lemez most is nagy felbontású formátumokban, SACD és Blu-ray Audio formában is hozzáférhetővé teszi a hanganyagot. Gyönyörű színeket, regényesen zsongó hangulatokat felvonultató, makulátlan zenekari játékot hallunk, Gardiner értelmezése részletgazdag és aprólékosan felépített, ugyanakkor föltűnően könnyed és érzelmesen lírai hangvételű. Elképzelni is nehéz ennél hitelesebb, inspirálóbb előadást. *BM*

DEBUSSY: DALOK

**Baráth Emőke – ének,
Virág Emese – zongora**
Hungaroton

HCD 32795

Claude Debussy oeuvre-je manapság is népszerű és sokat játszott, ám zenekari, zongora- és kamaraművei mellett dalaira lényegesen kevesebb fény vetült. Két nagyszerű művész – Baráth Emőke és Virág Emese – Debussy-lemezükkel sokat tett azért, hogy ez ezután ne így legyen. A francia zeneszerző huszonhárom dalát rögzítették; 1880-tól (Nuit d'étoiles) 1899-ig (Bilitisdalok). Előadásuk lenyűgöző, és egyben meggyőzően tesz hitet amellett, hogy e miniatűrök éppolyan fontos és értékes alkotóelemei Debussy életművének, mint népszerűbb társaik. A dalok mindegyike külön hangulat, külön világ, melyekben – a zeneszerző egyik prelűdje után szabadon – a hangok mellett mintha még az illatok is megjelenének. Baráth Emőke gyönyörű, kristálytiszt hangja magával ragadóan szárnyal, Virág Emese pedig érzékenyen, alázattal teremti meg a dalok érzelmi hátterét. *KI*

A ZONGORA LELKE

Balázs János – zongora
Fonó Budai Zeneház

FA 395-2

Balázs János *A zongora lelke* című lemezén megszólaló kilenc darabból mindössze három az eredetileg zongorára írt, a többi Liszt Ferenc, Cziffra György és a zongoraművész saját átírata. Bizonyára nem azért

esett a fiatal művész választása az átíratokra, mintha szűkös lenne a hangszer irodalma. A 19. században Liszt eszközként használta, így ismertette meg közönségével kollégái operáit, ám manapság is izgalmas megtapasztalni hogyan hangzik az instrumentumon az eredetileg zenekarra, énekhangra vagy éppen hegedűre szánt dallam. Egy másik pozitívum, hogy az átíró-előadó a lehető legközelebb kerül az adott darabhoz, és annak legféltettebb belső titkait is felfedi, nemcsak saját maga, hanem a közönség számára is. Balázs János imponáló szakmai felkészültséggel mutatja meg magát – remekbe szabott átíratokkal és parádés zongorázással. *KI*

**CHOPIN: NOKTÜRNÖK,
MAZURKÁK STB.**

David Fray – zongora

Erato/Warner – Magneton

0190295896478

Ennél adekvátabb lemezt David Fray nem is készíthetett volna. Chopin-album hét noktürnrel, három mazurkával, a polonéz-fantáziával, egy impromptuval és egy keringővel. De akár azt is mondhatnánk, csupa noktürnt hallunk. Miért? Mert Fray noktürnként ad elő mindent. Játéka csupa romantika, lágy hangzás, sok pedállal, színes, de nem sok színből álló, hanem intenzív színekben játszó, melyek érzelmeket hoznak magukkal. Éji darab a többi is mind, mint mikor a sötétben hangulatok jönnek, és sötétség borul minden külsődlegesre. Chopin igazi világa ez. Vannak más autentikus Chopin-világok is: Rubinstein, François, Pollini, Askenase, Ashkenazy főképben, de az eredeti és a mondhatni fogadott noktürnök világában Fray kiemelkedő. Játékát hallva nem érez az ember távolságot az igazi Chopintól. *ZB*

HUNGARIAN TREASURES

Notos Quartet

RCA/Sony

88985411882

Magyar kincsek címmel jelent meg a fiatalokból álló Notos Quartet bemutatkozó lemeze, Dohnányi, Kodály és Bartók műveivel. Merész vállalkozás, hiszen nem sokan vannak otthon a kamarazeneben, az együttes neve pedig vonósnegyesre utal, holott két zongoranégyes van a lemezen (a lemezen megszólaló 1898-as mű BB-száma 13, ez nincs feltüntetve). A német fiatalokból álló együttes a szerzők fiatalkori műveit játssza, remek a lemez, az ismertető sajnos kevésbé. *KÁR LI*

LIFE, LOVE AND AFTERLIFE

Dejan Lazic Lisztet játszik

Onyx

4179

Lazic remek technikájú Liszt-játékos, de kicsit mechanikus. Ez jó szó talán, mert a jelenség mindkét oldalát érzékelteti: érdekesen technikás, de kiszámított. A műsor vegyes, sok ritkasággal, ami a lemez fő erénye. Két tétel Mozart Requiemjéből (Confutatis, Lacrimosa), a XVIII.

Magyar rapszódia, Két csárdás, Fantázia a Rienzi témáira. Virtuóz, lírai, késői és ritka művek jó elosztásban. Kiemelkedik a gyönyörű, nagyon tiszta billentés mind a költői, mind a virtuóz barabokban. Ám a Tarantellában Lazic a zene maga sugallta beszédétől idegen tempót és hangúlyozást is alkalmaz. Míg az Erlköniginben adekvát, Schubert No. 6-os Valse-Caprice-ának átírataiban túl kemény a billentés, ez mégiscsak Schubert. A cím Afterlife része mintha elsikadna: jó, a Mozart és esetleg a rapszódia talán a Rigoletto, az Erlkönig és a Trisztán, de ez nem igazán liszti. *ZB*

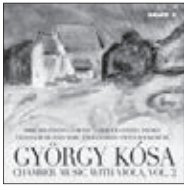
**MICHEL LEGRAND:
ZONGORAVERSENY,
CELLÓVERSENY**

Sony Classical

88985393722

Michel Legrand, a jazz-zenész, felejthetetlen szanzonek, songok, filmzenék írója ezúttal két versenyművel jelentkezett, egy zongora- és egy csellókoncerttel. A hagyományos háromtételűs rendben írt zongoraverseny a szerző szólójával szerez önfelelt kikapcsolódást a hallgatónak – a mű remek beavató lehet a műfajt nem ismerők vagy elutasítók részére. A Csellóverseny jóval kevesebb filmzenés, könnyedebb stílust használó mű. Az első három tétel után egy nagyon rövid, Szonáta feliratot viselő cselló-zongorás szakaszt követően ismét a zenekar kíséri a szólóhangszert. Sosztakovics I. csellóversenye lehetett egy-egy zenei történést ihletője, de a mű egyedi. Mindkét darab zenei palettája színes, tobzódik az ötletekben. Henri Dermaquette remekül játssza a csellóversenyt, Legrand közreműködése a zongorakoncertben pedig a lehető legautentikusabb. *LI*

KÓSA GYÖRGY: KAMARAZENE BRÁCSÁVAL – 2. ALBUM
Hungaroton
 HCD 32718) ●●●●○

2012 után megjelent a Kósa György brácsás kamarazenéjéből összeállított sorozat második albuma. A fuvolára, mélyhegedűre és gordonkára komponált Triót Babits Mihály verseire készült művek keretezik. A legkésőbbivel, a Balázsolással kezdődik a műsor, s a jó három évtizeddel korábbi Istenek éneke öttételes ciklusával zárul. A személyes hangú kompozíciók hangulati ráhangolódást igényelnek a hallgatótól. Immár a harmadik korong ez, amelyen Dirk Hegemann-nak köszönhetően „viszszakapjuk” a zenei közelmúlt ismeretlen-felvétele méltán hozta meg számára az Artisjus Pro Artibus díját). S bár Pataky Dániel és Najbauer Lóránt szövegmondása érthető, nem lévén a kísérőfüzetben szöveg-meléklet, remélhetőleg többen éreznek készletet, hogy fellapozzák Babits verseskötetét. *FK*

MAX RICHTER: THREE WORLDS
Deutsche Grammophon – Universal
 4797158 ●●●●○

Az 51 esztendő, német származású brit zeneszerző, Max Richter – a kereskedelmi adatokat tekintve – pillanatnyilag a Deutsche Grammophon legsikeresebb művésze. Új szerzői albuma a tragikus sorsú író, Virginia Woolf művésze előtt tiszteleg,

s alapja a Woolf Works című 2015-ös balett-produkció, amelyet Wayne McGregor koreográfussal hozott létre. A három műből (Mrs. Dalloway, Orlando, Hullámok) olyan sajátos triptichon kerekedik, amely rendkívül eklektikus stílusa ellenére szerves egységbe rendeződik. Az érzelmekre ható, szenvedélyes muzsika ez, amelyben Richter patikamérlegesen adagolja-váltogatja a szimfonikus és a modern elektronikus hangzásokat. Szép vonós-motívumai a hagyományos filmzenék világát idézik; az arpeggiator és a MIDI-kontroller túlzott használata viszont a hideg, tudatos mesterember munkája. Meglepetések nélküli produkció. *ReA*

PHILIP GLASS: ZONGORAMŰVEK
Vikingur Ólafsson – zongora
 Deutsche Grammophon – Universal
 4796918 ●●●●○

Gyakorta előfordul, hogy a figyelmes hallgató már néhány leütés után megvan győződve róla, kivételes pianistával van dolga. Vikingur Ólafsson éppen ilyen. Pár ütem után biztosak lehetünk benne, hogy remek lesz a folytatás. Az izlandi zongoraművész technikája perfekt, muzikalitáshoz kétség nem fér. Philip Glass műveire fűződő, egyelőre olthatatlannak tűnő vonzalmát remélhetőleg idővel kinövi majd. A minimalista iskola és a repetícióra épülő kidolgozás tántoríthatatlan hívei bizonyára megtalálják a maguk gyönyörét ebben a zenében, máskülönben szembesülnük kell vele: egyszerű szemfényvesztéssel, egy hamiskás ügyeskedővel van dolgunk. Az igényesség üres látszatát keltő, unalmas, buta és jellegtelen darabok ezek az etűdök. Nyakló nélküli, cukrozott, álmosító Walmart-harmóniák sorakoznak itt egymás után – ám lefegyverzően perfekt előadásban. *BM*

ARCANUM – SOSZTAKOVICS ÉS AUERBACH MŰVEI
Kim Kashkashian, Lera Auerbach
ECM Records – Hangvető
 ECM New Series 2375 ●●●●○

A felvétel kitűnő alkalmat kínál, hogy megtanuljuk a sokoldalú művésznő, Lera Auerbach nevét. Koncertező zongoraművész, zeneszerző, publikál verseket és próbát, továbbá festőként és szobrászként is aktív. A brácsaművész Kim Kashkashian zongorista-partnere a felvételen, amelyen az ő brácsa-zongora átiratában szerepel Sosztakovics 24 prelúdiuma, továbbá saját négytételes szonátája, amelytől címét kölcsönözte a felvétel. Tolmácsolásukban a prelúdiumok frappáns karakterdarabok, a brácsaszólam választékos artikulációjával. A szonáta, amelynek bevallottan misztikus-meditatív programja van, a program ismerete nélkül is megállja helyét. Hatásának alapfeltétele a kisebb-nagyobb fragmentumok egymás mellé rendelése oly módon, hogy létrejöjjön a folyamat érzete. *FK*

MIECZYSLAW WEINBERG MŰVEI
Kremerata Baltica, Gidon Kremer
 ECM Records – Hangvető
 ECM New Series 2538/39 ●●●●○

Kalandvagyóknak ajánlott a Kremerata Baltica dupla CD-s albuma, melyen Mieczyslaw Weinberg négy kamaraszimfóniája és zongorás kvintettje vár felfedezésre. A lengyel-zsidó származású zeneszerző 1943-ban

telepedett le Moszkvában; itt Sosztakovics nemcsak mentora és barátja lett, hanem művészetére is nagy hatást gyakorolt. Weinberg nyelvezete meglehetősen konzervatív: bár olykor kacérkodik a dodekafóniával, zenéje mindig tonális keretek között marad. Gidon Kremer és együttese a négy kamaraszimfóniával végigvezet az életművön: a no. 1 a zeneszerző korai 2. vonósnégyesének átdolgozása, míg a no. 4 utolsó befejezett opusza. A kvintettet Kremer és Andrei Pushkarev átiratában halljuk, melynek különlegessége, hogy ütőhangszerek is szerepelnek benne. A zongoraszólist Yulianna Avdeeva játssza – mélyen elhivatottan. *KI*

SCHÖNBERG: A FÜGGŐKERTEK KÖNYVE, BODLEY: A GIRL
Métier
 MSV 28560 ●●●●○

Schönberg 1910-es, A függőkertek könyve című atonális dalciklusa rendkívül izgalmas hangzású. Nehéz kifejezni a Stefan George-versek hangulatát úgy, hogy a ne szép hangzás legyen az első, amire figyelünk. Seóirse Bodley 1978-as A Girl ciklusa 22 Brendal Kennelly-verse készült. Sokszor van utánérzése a hallgatónak, hol Bernsteint, hol egy ír népdalt, hol a musicalos vonalvezetést fedezzük fel. Ezek az árukapcsolásnak tűnő miniatúrák nem fogják alapjaiban megrengetni a dalirodalmat, de érdemes meghallgatni, találunk izgalmas pillanatokat. Aylish Kerrigan mezzoszoprán hangja szűk terjedelmű, nem egyszer kopognak tünik, nem mozdul ki szépen sem a felsőbb, sem az alsó tartomány felé. Keveslem a Schönberg-mű kifejezőképességét, az énekesnő érezhetően nincs otthon ebben a világban; Dearbhla Collins játéka jóval meggyőzőbb. *LI*

**SNÉTBERGER FERENC:
TITOK**

●●●●○

A világ egyik legnívósabb kiadójához, az ECM-hez tartozni kétségtelenül nagy elismerés és presztízs. Snétberger Ferenc pedig mindkettőt már rég kiérdemelve, méltán lett tagja ennek az elit klubnak. A kiadó gondozásában In Concert lemezével tavaly debütált a gitárművész, most pedig Titok című trióalbumával máris megjelent a folytatás. Az exkluzív klub előnye a sok új prominens barát, Snétberger pedig két egyszerű muzsikustársat is talált új lemezére a dobos Joey Baron és a nagybőgős Anders Jormin személyében, akikkel az ECM producere, maga Manfred Eicher hozta őt össze. A felvételt mindössze három közös koncert előzte meg Magyarországon, ám ennyi is elég volt hármójuk között az összhang megszületéséhez. Snétberger Ferenc nem tartozik a nyughatatlanul kísérletező művészek közé. Zenéjének értéke a szépség esztétikája, s nem a kifejezőformák megújítása. Stílusa letisztult és állandó, teljesen egyedi és félhangokból is rögtön felismerhető, mint mindig, most is. Jazz, latin, roma népzenei hagyományokkal és komolyzenei hatásokkal átfont, történetmesélős dallamvilágában érzékletesen és mély érzelmekkel fejeződik ki egy sajátos közép-európai kulturális identitás. Nagyon ismerős a Snétberger-féle merengős, meditatív atmoszféra a lemezen, a művész meleg tónusú gitárhangzása is a régi, sőt egy-egy „védjegyévé” vált témájára is ráismerhetünk. Ha mégoly szép is, ezáltal kicsit kiszámítható a produkció, annak ellenére, hogy Snétberger számai mellett néhány spontán improvizációt is hallunk a triótól. A ritmusszekció parádés, Joey Baron elképesztően muzikálisan dobol, a svéd Anders Jormin játékában pedig van némi északi hűvösség, ami nagyon jól illik ebbe a leheletfinom, érzékeny közegbe. *Laczkó Krisztián*

ECM Records – Hangvető
ECM 574 0670

**BACSO KRISTÓF TRIAD & LIONEL
LOUEKE: PANNON BLUE**

★★★★★

Bacsó Kristóf Triadja a triómuzsika intézményét egészen speciális módon közelíti meg. A szaxofon-keyboard-dob (Bacsó Kristóf, Tzumo Árpád, Juhász Márton) apparátus már önmagában különleges hangzásvilága mellett legfőképp a zenei felfogásban érhető tetten ez. A trió számos előnye mellett talán a legbonyolultabb felállás, hiszen a három zenésznek hangszerüktől, annak fekvésétől függetlenül egyenrangúnak kell lennie, társalogniuk kell a zene nyelvén. Sok trió a klasszikus post-bop recept alapján tevékenykedik, a Triad azonban inkább a tudatosan komponált, hangszerelt témák és az érzékeny, kamarajellegű közös játék szintéziséből hozza létre. Azonnal feltűnik, mennyire „amerikaiul” szól az együttes. Ez nem is lehet véletlen, hiszen a Triad mindhárom tagja élt hosszabb-rövidebb ideig az Egyesült Államokban. A lemezanyag alapjául szolgáló, 2015-ös koncerten a Triadhoz csatlakozott vendégművészként a benini származású gitáros, Lionel Loueke. A találkozás nem is lehetne erősebb: egy pillanatig sem érezzük úgy, hogy egy befutott trió kísér egy befutott gitárost. Épp ellenkezőleg, Loueke játéka úgy kapcsolódik Bacsók zenéjéhez, mintha a szerző eredeti szándéka szerint is jelen lett volna a szerzeményekben. Műfajilag nehezen beskatulyázható kompozíciókat hallunk. Két lassabb, balladát idéző track mellett nagyobbrészt modern, groove-os lüktetésűek a számok. Két „Ad Libitum”-jellegű, Louekével közösen jegyzett performansz mellett kizárólag Bacsó munkáival találkozunk. Ezeket a műveket már hosszú évek óta ismerhetik a Triad koncertek látogatói: ötletesebbnél ötletesebb dallamok, formai és ritmikai játékok, összetett arrange-ok váltogatják egymást.

Szentgally György

BMC Records – MG Records
BMC CD 232

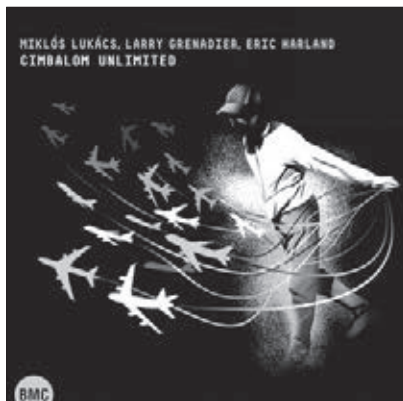
**SAKACSI LAKATOS BÉLA,
CHRISTOPHE MONNIOT,
BARCZA HORVÁTH JÓZSEF, BALÁZS ELEMÉR:
DENSITY OF STANDARDS**

●●●●●

Ez a lemez is ékesen bizonyítja, hogy a jazzműfajban nem a „mi”, hanem a „hogyan” a lényeg. Kilec jól ismert standard, a Body and Soul-tól a Summertime-ig, s mégis izig-vérig kortárs improvizatív jazz. A magyar jazz három kiemelkedő képviselője és a kiadó „legfoglalkoztatottabb” külföldi művésze egészen különleges albummal lepte meg a jazzvilágot. A műfaj mindenki által ismert és játszott „lerágott csontjaiból” főztek olyan levest, amely a legkényesebb inyeneket is kielégítheti. Szakcsi – már csak hosszu, fényes pályájával a háta mögött is – mindent tud nemcsak a zongorajátékról, de a műfajról és az egyetemes zenei világról is. Ezért nyúl bátran ehhez az alapanyaghoz, mert ez neki és társainak is mindössze ürügy a játékra. A szó legnemesebb értelmében vett játékról, a játék örömről beszélhetünk, mely manapság sokszor látszik kiveszőfélben a jazz művelőinek körében (is). Az úgymond „steril” stúdió-session dacára elképesztően érvényesül a négy muzsikus készsége és képessége erre a játékra, amelynek művészet a neve. Nem véletlen a felvételen rajtahagyott spontán beszólás Barcza Horváth Józseftől: „Játsszunk még egyet!” Monniot koherensen illeszkedik be Szakcsiék eredeti zenei világába, mintha nem is vendégművész lenne. Bámulatosan inspirálják egymást a kompozíciók és az improvizációk elválaszthatatlan egységének létrejöttében. Barcza és Balázs Elemér felkérése erre a felvételre a lehető legjobb választásnak bizonyult. Csak üdvözölni lehet a kiadó visszatérését ahhoz a korábban jól bevált gyakorlatához, hogy a hallgató igazán szakszerű elemzést is kapjon a zene mellé – ezúttal kollégánk, Ziperovszky Kornél jóvoltából.

Márton Attila

BMC Records – MG Records
BMC CD 242

**LUKÁCS MIKLÓS, LARRY GRENADIER,
ERIC HARLAND:
CIMBALOM UNLIMITED ★★★★★**

Lukács Miklós új triólemeze számomra olyan, mint a legkiválóbb tokaji furmint. Egy olyan magyar bor, aminek ott a helye a londoni Michelin-csillagos éttermek kínálatában, igazi kuriózumként a világ-hírű burgundik és más jól ismert világfajták között. Kiténik közülük egyedi értékeivel, mert hagyományok és hamisítatlan magyar ízek érződnek benne, de azokat modern és lendületes stílus teszi értelmezhetővé a nemzetközi ízlés számára. Könnyű lelkesedni ezért a lemezért, és általában Lukács Miklós muzsikájáért, akiről túlzás nélkül állítható, hogy a cimbalom egyik legnagyobb mestere. A Cimbalom Unlimited cím a szerző céljára utal az albumon: „Kettős szándékomb volt: a cimbalom minél több hangját megmutatni, és érzékeltetni, hogy a XXI. század hangszere. Fel akartam idézni a múltat, hogy ábrázoljam a jelent, és a jövőt fűrkésszem a saját zenei gondolataimmal.” Nos, mindezen célok tökéletesen beteljesülnek, s annál több is. A szerző életútja a cigányzene, a komolyzene és a jazz világát járja be, és persze a magyar népzeneét. Ezek most is mind meghatározóak a darabokban, de olyan átértelmezésben, mellyel Lukács egyéni minőséget teremt. Komplex és kimmunkált kompozíciókat hallunk, izgalmas az egész lemez mozgalmas dinamikája a balladától az elvont kortárs témákon át a sodró lendületű, pattogós dallamokig, és lebilincselőek a különböző hangzások is, melyekkel Lukács kiterjeszti hangszere határait. A nagybőgős Larry Grenadier és a dobos Eric Harland alkotta ritmusszekció zseniális, valódi alkotótársai a szerzőnek. Velük együtt igazán olyan ez a zene, mint a legkiválóbb furmint: változatos és összetett, tele van felfedezésekkel, nagyszerű és maradandó élmény. Újra és újra kös-tolnánk.

Laczkó Krisztián

BMC Records – MG Records
BMC CD 244

**GYÉMÁNT BÁLINT:
TRUE LISTENER ●●●●○**

Szerzői és zenekarvezetői bemutatkozást üdvözölhetünk a lemezzel. Gyémánt Bálint gitáros többek között a Diamond, a Transform, a Bin-Jip együttesekben, Gereben Zita és Palágyi Ildikó énekesek oldalán hallottot magáról, nevét azonban a Harcsa Veronikával alkotott kettőse tette szélesebb körben ismertté. 2015-ben alakította meg saját trióját a még nála is fiatalabb nemzedék két kiemelkedő hangszeresével, Fonay Tibor bőgőssel és Csízi László dobossal. Velük készült a tizenegy szerzeményét tartalmazó lemez, amelyen vendégként négy számban a nemzetközi jazzéletben újabb hangot a nemzetközi jazzéletben újabb hangot feltűnt izraeli Shai Maestro zongorázik. Nem könnyű a gitárosok népes mezőnyében önálló hangon megszólalni, hamar nyilvánvalóvá is válik, hogy az 1983-ban született Gyémántra a három évtizeddel idősebb Pat Metheny játéka volt nagy hatással. Ez a korunk talán legnépszerűbb gitárosának ajánlott Pathway című lendületes darabban tetelesen is kifejeződik, de a gitár hangszínében, a dallamfűzésben, a harmóniavilágban, a dinamikai fokozásokban már az előző, Indigo című számban és később is megmutatkozik. Epigonizmusról mégsincs szó, Gyémánt érdemleges témák szerzőjeként és sokoldalú hangszeresként is leteszi a saját névjegyét. Birtokában van a jazzhagyománynak, keresi az újszerű megoldásokat, de nem törekszik a határok feszegetésére. Romantikus alapállásába időnként olyan megoldások visznek érdekesebb hangokat, mint a White Lies rockos, torzított gitáreffektjei. Tonális, kötött formavilága az előadásmód intenzitása révén telik meg feszültséggel. A hasonlóan romantikus beállítottságú Maestro lendületes szó-lói magasabb régiókba emelik a zenét, amelynek dinamikáját Fonay és Csízi színes, energikus játéka teremti meg.

Turi Gábor

BMC Records – MG Records
BMC CD 252

**SÁRIK PÉTER TRIÓ:
LUCKY DOG ●●●●○**

Sárík Péter zenekara a sokszínűség mellett tette le a voksát. Számai között éppúgy megtalálható a mainstream post-bop, mint a balkáni metrumok, a csavaros ritmikai-harmóniai megoldások vagy a lírai, popos ballada. A tudatos zenei elképzelés eklatáns példája a Lucky Dog címmel megjelent anyag. Sárík már hosszú évek óta együtt dolgozik triójával, Fonay Tibor bőgős-basszusgitárossal és Gálfi Attila dobossal. Az összeszokott felálláshoz ezúttal különleges vendégművészek csatlakoztak. Borbély Mihályt szoprán saxofonon, Tar Gergelyt ütősökön, Gyárfás Istvánt és Gyémánt Bálintot gitáron hallhatjuk. Várallyay Petra az egyik számban énekel, két másikban hegedűn játszik és vokálozik. A lemez műfaji felhozatala némileg a Yellowjacketsre emlékeztet: egészen szélsőséges módon csöppenünk át a szé- duletesen hangszerelt, népi ihletésű szerzeményből (Instinct), a dögös, funkos jazzbe (Big City Tale). Várallyay Petra egy lassabb, meglepő dallami fordulattal operáló dalt énekel, majd egy lüktető, különleges metrumokon átívelő kompozícióban hegedűl, fantasztikus effektusokat csalva elő hangszeréből. A folytatásban Sárík egyedül ad elő egy szép balladát, eztán Gyémánt Bálint közreműködésével hallhatunk egy lassú, popos-jazzes dalt. A gitárokra épülő szegmens második száma, a Man With A Hat egy vérbő, remekül harmonizált, fordulatok kompozíció. Az Innocent Love-ban visszatér Várallyay Petra hegedűje, és egy barokkos, fugaszerű témát hallunk, amiből hatalmas ívben fokozódó zongoraszóló bontakozik ki. Visszatér Borbély Mihály is egy modern kompozícióban, majd a lemez egy lassabb, elegáns témával és egy igazi füstös swinggel búcsúzik. Akár a Yellowjackets-nél, a műfaji kirándulások itt sem tűnnek öncélúnak, szervesen összeköti őket a zenekar és a zenészek személye.

Szentgally György

Hunnia Records
HRCD 1610

**KURT ROSENWINKEL:
CAIPI**

●●●○○

Kurt Rosenwinkel első saját kiadású lemeze a Caiپی, így egyáltalán nem meglepő, hogy a hangvétele igen könnyen fogyasztható. Biztos vagyok abban, hogy ennek révén a most negyvenhét éves gitáros-zeneszerző neve a jazzrajongóknál szélesebb körben is ismertté válik majd. Annál meglepőbb viszont, hogy Rosenwinkel amúgy karakteresen egyéni gitározása sokszor Pat Methenyt juttatja eszünkbe a Caiپی hallgatva. Sőt, maga a zenei szöveget is gyakran emlékeztet a Metheny Groupra, mind a latinos-popos részek, mind a háttéréneknek tűnő vokális témák révén. Sajnos azonban a sok hasonló tempó és az igazán jó, eredeti témák hiánya miatt a végeredmény messze elmarad a Group olyan felejthetetlen albumainak színvonalától, mint a First Circle vagy az Offramp voltak. Zenésztársai sem a New York-i élvonalból kerültek ki, sőt még csak nem is egy jól összeszokott nagyzenekar tagjai, ahogy ez az Our Secret Word album esetében volt. A közreműködők olyan fiatal zenészek, akikről még az interneten is nehéz információt találni. Ilyen a brazil Pedro Martins multiinstrumentalista is, aki kiemelten, szinte alkotótársként szerepel az albumon. Kivételt mindössze két szám képez – a lemez többi felvételéhez hasonlóan a zenekarvezető kompozíciói –, ahol a kiváló szaxofonos Mark Turner és maga „slowhand” Eric Clapton játszik. Érthetetlen, hogy egy olyan legendás világsztár, mint Clapton, miért nem kapott időt egy hosszabb szóló erejéig. A meghívásért cserébe viszont a következőt nyilatkozta: „Rosenwinkel egy géniusz – tényleg az”. Én is kiemelkedő tehetségnek tartom, s éppen ezért remélem, hogy a következő albumon ezt nem csupán olvasni, hanem hallani is fogom.

Párniczky András

Heartcore Records / Razzaz Recordz
RD 4618

TO MEET AGAIN – GÁBOR S. PÁL DALAI
Trio Midnight feat. Tony Lakatos,
Szakcsi Lakatos Béla

●●●●●

Két különböző lemez egy dobozban, amit csak a szerző személye fűz össze. Az elsőn a negyedszázada fennálló Trió Midnight játssza Gábor S. Pál tizenkét szerzeményét két vendégművésszel: a nemzetközi karriert felépített Tony Lakatossal és a hazai ütősök egyik kiemelkedő képviselőjével, Zsoldos Bélával. A második korongon a magyar jazz kultikus figurája, Szakcsi vállalkozott arra, hogy a rendkívül termékeny komponista kilenc szerzeményét szólóban adja elő. Vitathatatlan, hogy a hazai operett-melodíák és táncdalok éppen olyan kitűnő alapanyagot jelentenek a jazzreper-toár számára, mint az amerikai standardok. Gábor S. Pál slágerei már három évtizede is arra készítet-ték Szakcsit, hogy ezeket a remek dallamokat veres jazzé formálja együttesével, amelyben Lakatos „Ablakos” Dezső volt a fúvós szólista. De Balázs Elemér is azok közé tartozik, akik már korábban is bátran nyúltak a régi dallamokhoz, hiszen az elmúlt évtizedben más-más felállással két CD-t is készített ilyen zenei materiából. Szakcsi szólózon-gora-játékáról csak felsőfokú jelzőkkel beszélhetünk. Áradó szenvedély jellemzi, amelyben érzelmek és gondolatok elválaszthatatlan egységet képeznek. A szólójáték különleges attitűdöt igényel, és erre csak a legkreatívabb zongoristák vállalkoztak Petersontól Jarrettig. Igazi kihívás, amely feltételezi a legteljesebb önkifejezést és kitarul-kozást. Improvizatív öröme ez, amely egy pil-lanatig sem unalmas. A Gábor S. Pál dalok mainstream jazzközegbe történt adaptációja telitalálat. Lakatos Tóni szoprán- és tenorjátéka ezúttal a szépségről szól. Oláh Kálmán választékos, kifinomult játékmódja annyira leköti figyelmünket, hogy alig vesszük észre az egyébként kulturáltan háttérbe húzódo kísérletet.

Márton Attila

Tom Tom Records
TTCD 258-259

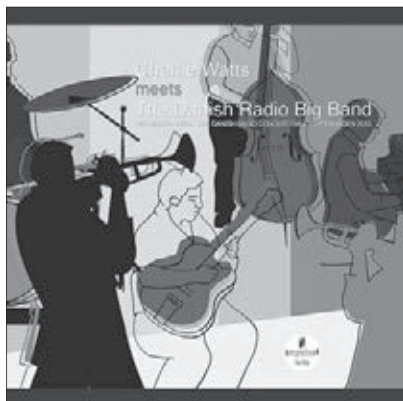
**TOMASZ STAŃKO:
DECEMBER AVENUE**

●●●●○

Az európai jazzkiadás fellegvárának számító ECM kiadó egyik legfontosabb partnere kétségtelenül a lengyel jazz ikonikus trombitása, aki valamivel több mint negyven esztendeje publikál lemezeket Manfred Eicher cégénél. Az egykori avantgárd muzsikuszikus az utóbbi években fiatalabb generációk tagjait válogatta be együtteseibe: előbb földijeit, a Marcin Wasilewski Triót, újabban pedig egy „New York-i” hármast, melyben most új bőgős, a különböző Charles Lloyd-albumok feltűnt Reuben Rogers játszik. Gerald Cleaver dobosnak és a kísérlet talán legmeghatározóbb tagjának, a kubai származású David Virelles pianistának szintén jelentős ECM-múltja van már. A trombitás mindkét zenekarával új, atmoszférikus, gyakran minimalista, erősen introvertált stílust dolgozott ki magának, s ez a mostani lemezen se változott. Virelles melankolikus harmóniái minden bizonnyal Bill Evansre vezethetők vissza. Sokat ígér az izgalmas bőgőintrós Conclusion, de alig több mint két perc alatt nem enged neki túl nagy kifutást a zenekar. Az elmélkedő feeling csak az előzményekhez képest nyers, staccatós ötödik számban (Burning Hot) változik meg: itt Stańko tempója is felpörög, és a korábbinál komplexebb összjátékot mutat Virellesszel. A sok lassú téma közül kiemelhető a Ballad for Bruno Schulz: ez a szám alapvetően szintén a trombitás és a zongorista duójára épül, és Stańko lírája, hangszerének gyászos tónusa talán itt érinti meg leginkább a hallgatót. A korong másik energikusabb darabja a bopos címadó szám, benne egy, a stílushoz illően régies, kiváló bőgős- és egy uptempós trombitászólóval. A CD keretes szerkezetét egy újabb ballada zárja (Young Girl in Flower): nem kizárt, hogy ez is irodalmi ihletettséggel, és Marcel Proust regényének állít emléket.

Máté J. György

ECM Records – Hangvető
ECM 2532

CHARLIE WATTS MEETS THE DANISH RADIO BIG BAND

A Dán Rádió nagyzenekarának kiemelkedő teljesítményéről mi is többször meggyőződhattünk, legutóbb 2013 őszén, amikor a BMC nagytermében adtak frenetikus koncertet. Az 1964-ben alapított zenekar a kezdetektől olyan vezetők keze alatt „nőtt fel”, mint Frank Foster, Jimmy Heath, Clark Terry vagy Thad Jones, a vendégszólísták pusztá felsorolása pedig a műfaj krémjét képviseli Miles-től Getz-ig, Randy Breckertől Chris Potter-ig. Ezen a lemezen – bármilyen meglepő is – a Rolling Stones híres dobosa, Charlie Watts a vendég, akiről kiderült, hogy pályája elején még Red Rodney által is nagyra értékelt jazzdobos (is) volt. Így aztán nem csoda, hogy az indító kétrészes Elvin-szvit (természetesen Elvin Jones tiszteletére) Watts szerzeménye, a folytatásban pedig a Stones két legismertebb tagjának, a Keith Richards–Mick Jagger szerzőpárosnak három dala (köztük a legnépszerűbb, a Satisfaction) következik. Egy közismert standard (az I Should Care) és egy Joe Newman-opusz (a Molasses) képviseli a kivételt. Egyébként a brit kapcsolat magyarázata: a nálunk is jól ismert Gerard Presencer is már évek óta dolgozik a zenekarnál, ennek a projektnek is ő a hangszerelője, és persze szebbnél-szebb szárnykürt-szólókkal is elkápráztatja a hallgatót. A dán hangszerek közül kiemelném Lars Moeller tenorost, Vincent Nilsson harsonást, Per Gade gitárost és David Green bőgőst. És az eredmény? A nagyzenekari jazz csúcsteljesítménye olyan nagy elődök nyomdokain, mint Oliver Nelson (aki ugyancsak dolgozott a zenekarral) vagy Gil Evans. Telitalálattal Ernie Wilkins véleménye: „A DRBB bizonyára a legjobb nagyzenekar Európában.” Ha csak nem az egész világon, természetesen hozzá óvatosan.

Márton Áttila

Impulse! – Universal
0602557244779

SARAH MCKENZIE: PARIS IN THE RAIN

Az Impulse! kiadó ugyan már régen nem az, ami volt: gyakorlatilag elvesztette kötődését a free zenéhez és az avantgárd jazzhez, mégis tapasztalhatóan olyan emberek irányítják, akik jó érzékkel tudják kiválasztani a tehetségek legjavát. Most sincs másképp. Élvezettel és elismerő bólogatással hallgatjuk az ausztrál származású Sarah McKenzie a patinás cégnél publikált második lemezét is, mivel az ifjú énekesnő hallhatóan minden tud e nehéz szakma titkairól. Mesterien hajlít, témáit uralja, remek a ritmusérzéke, ügyesen rendezzi egymás mellé az uptempos darabokat és a balladákat, valamint épp a megfelelő mennyiségű és intenzitású érzelmet viszi bele dalaiba. McKenzie tolmácsolásai ráadásul folyékonyan, teljes természetességgel ömlenek belőle, a teatralitás teljesen idegen az előadásaitól. Röviden: profi és vérbeli jazzzenés. Hibátlan a mögötte álló együttes is, melyben feltűnik Ralph Moore-tól Mark Whitfieldig több első osztályú zenész. Makulátlan a swing-feeling, jól megválasztottak a feldolgozások (a Tea for Two-tól a Little Girl Blue-ig), melyek csiszoltan illeszkednek a saját szerzeményekhez, így a címadó melódiához, melynek műfaját „szerelmes levélnek” nevezhetnénk. Az utóbbi évek egyik legjobban sikerült és legüdítőbb hangulatú énekes jazzalbumának címére is joggal pályázhatna a Paris in the Rain. Azért hibázik mégis a csillag az ismertető éléről, mert a CD ugyanakkor csupa konvencionális értéket mutat, a művészi „lázas” vagy „anarchia” minőségének közelébe se kerül, nem tesz kísérletet a jazzvokalista hagyomány megújítására, s amikor egy lemez pusztán a múlt érényeit csillogtatja meg anélkül, hogy a jövőbe mutatna, aligha tartozhat a „remekmű” kategóriába.

Máté J. György

Impulse! – Universal
5728243

CHRIS POTTER: THE DREAMER IS THE DREAM

A meglepetés esztétikája. Új lemezéről szólva ezt tartja a jazz legfőbb értékének a műfaj nagy hatású amerikai szaxofonosa. Egy generációval idősebb, hasonló tekintélyű kollégája, Michael Brecker harmincnégy évesen jelentette meg első saját lemezét; Chris Potter huszonegy volt, amikor debütáló albuma napvilágot látott. Két évtized alatt szorgalmasan járta a mások és a maga útját, tizenöt önálló lemezt készített, további száz CD-n közreműködött, mire nemzedéke meghatározó szaxofonosaként a jazz meghatározó kiadója szerződtette. Harmadik ECM-CD-jét új együttessel rögzítette: a bőgőt a kortárs Joe Martin pengeti, a zongoránál a kubai születésű, a modern jazz és az avantgárd iránt elkötelezett David Virelles ül, az ütőhangszereket a poliritmikus játék fiatal mestere, Marcus Gilmore kezeli. Két nemzedék, régi és új társak a jazz első vonalából. Potter a hangszerparkját is bővítette, a tenor- és szoprán-szaxofonon kívül klarinét, basszusklarinét, fuvola és llimba is megszólal a felvételeken. Hat, egyenként nyolc-tíz percnyi időtartamú szerzemény, rendhagyó szerkezetű, feszes, de nyitottan építkező darabok, nem annyira önálló entitásként, mint személyes megnyilvánulások hordozóiként. Az izzó hófokú improvizációk kompozíciós elemként funkcionálnak, a gesztusokat tördelt, erőteljes ritmusok mozgatják. Az inspirációk között Afrika, Latin-Amerika és India is megjelenik. A széles dinamikai skála a nyitó Heart in Hand lírai, balladai hangvételétől az Llimba szilaj rögtönzéseire át a Sonic Anomaly játékos lendületéig terjed. A zenét Potter átható szaxofonjátéka uralja: erőteljes, duzzadó, diadalmas hang, egy olyan muzsikusság magasba hatoló kiáltása, aki teljesen egybeolvadt hangszereivel.

Turi Gábor

ECM Records – Hangvető
ECM 2519

**OZONE ACOUSTYLE
QUARTET: ORGANIC FOOD**
BMC Records – MG Records
BMC CD 229 ●●●●○

Az Organic Food a 2006 óta létező Ozone-ból kinőtt Ozone Acoustyle Quartet 2014 novemberi budapesti koncertjéből válogatott anyag. Az együttes irányítója és a repertoár zömének szerzője a caeni születésű, korábbi albumain is kísérletező kedvű, rendkívül technikás muzikusnak mutatkozó Christophe Monnot, aki eredetileg alt- és baritonszaxofonos, de ezen a hangversenyen már szopráninószaxofonon is megszólal. Az alkalmasint a kései Eric Dolphy játékat idéző Monnot virtuozitása azonban többször ézelemmentesnek és kicsit egyhangúnak hat. A CD titkos főszerelője inkább Spányi Emil, aki szölistaként és kísérőként egyaránt végig kiváló teljesítményt nyújt. A tömör The Fifth Seal, valamint a keverés is az ő munkáját dicséri. A nemzetközi együttesben Szandai Mátys és a svéd dobos Joe Quitzke vesz még részt. *MJGy*

**NÉMETH JÁNOS QUINTET:
EXODUS**
Hunnia Records
HRCD 1609 ●●●●●

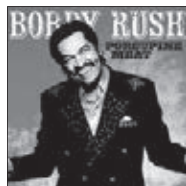
A neves tenor- és szoprán saxofonos hosszú pályájának fájó és örömteli élményeit örökölte meg ezen a saját neve alatt elsőként megjelent albumon. Hat Németh-opusz idézi fel az ígéretes indulást a Dáliában és Pege Aladárnál, majd az új otthon keresését, az idegen környezetben

tapasztalt benyomásait, svéd unokájával kapcsolatos élményeit, a „pendlizést” az otthon és az itthon között, és végül egy lendületes blues-zal búcsúzik. A gyakran hazalátogató művész mindig talált alkalmat arra, hogy elkápráztasson miniket kiemelkedő hangszertudásával, így aztán nem csoda, hogy jó szemmel (és füllel) találta meg partnereit a fiatal generáció körében. Soso Lakatos Sándor altszaxofonozik és Gáspár Károly triója látja el a ritmusszekció feladatát. Jobbnál-jobb témák, ragyogó szólók, remek összjáték: a legjobb hard-bop hagyományokon alapuló mainstream modern jazz. *MA*

**DÉS ANDRÁS TRIÓ:
THE WORST SINGER IN
THE WORLD**
BMC Records – MG Records
BMC CD 241 ●●●●○

Az 1978-ban született Dés András jazzmuzikusnak vallja magát, de kortársaihoz hasonlóan tágan értelmezi a fogalmat. Érdeklődése sokirányú, ütőhangszeresként pop-, népzenei és világzenei együttesekben játszott. Harmadik önálló lemeze is sokféle irányba nyit. Rendhagyó felállítás: két akusztikus gitár, ütőhangszerek. Hangulatkeltésben, karakterek megrajzolásában, egymásra figyelő, ihletett rögtönzésekben, dinamikai árnyalásokban egyaránt jeleskedő, fiatal muzikusok. Fenyvesi Márton acélhúros gitáron játszik, pedálokat és loopot is használ, ifj. Tóth István nylonhúros gitárt penget, a zenekarvezető balkezevel ütőhangszereket szólaltat meg, a jobbal pedig dobosként színezi a zenét. Két közös szerzeményen kívül hét az ő kompozíciója; hangkeltő eszközeivel például önmegtartóztatással veszi ki részét a cizellált, ízléses kamarazene létrehozásából. *TG*

**BOBBY RUSH:
PORCUPINE MEAT**
Rounder Records – Karsay és Társa
1166100065 ●●●○○

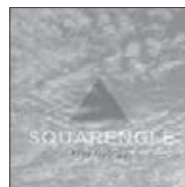
Akik még emlékeznek az olyan nagy fekete-amerikai előadókra, mint Chuck Berry, Buddy Guy vagy James Brown, azoknak valóságos reneszánszt jelentenek az ehhez hasonló lemezek, amelyek évtizedeken át elsősorban az amerikai fekete közönség igényeit elégítették ki. Nagy üzlet volt, és ma is az, nem véletlen hát, hogy a kiadó a Concord leányvállalata. Az említettek sorába tartozik Bobby Rush is, akinek új albuma voltaképpen egy a tucatnyi hasonló lemez közül. A faji elkülönítés öröndetes megszűnését mutatja, hogy a lemezen 10-15 fős vegyes csapatok szerepelnek. Két-három fúvós, gitár(ok), Hammond és persze szájharmonika is csatlakozik Rush blues-„kiáltásához”. A vaskos fűzetben közölt fotók mellett minden szám szövege és a felállások is megtalálhatók. Jazz szempontból azonban legfeljebb rokonműfajként minősíthetők az efféle muzsikák. *MA*

**GYÁRFÁS ISTVÁN TRIÓ:
CARTOON JAZZ**
Szerzői kiadás ●●●●●

A jazz évszázada alatt született nagy standardok általában a korabeli amerikai populáris zenei felhozatalból kerültek ki. Volt köztük musicaldal, filmzene, tévéshow-téma. Gyárfás István szellemesen úgy gondolta, hogy élénk varázsolja azt az érzést, amit egy amerikai jazzra-

jongó érezhetett a negyvenes években, mikor a klubban a banda beleszapott az épp aktuális slágerbe. Mik a mi standardjeink? A harmincas évek kupléi, a hatvanas évek táncdalai vagy épp mindannyiunk kedvenc rajzfilmzenéi. Gyafi az utóbbiaknak szentelte új lemezét. Igazi, sallangoktól mentes, jó jazzmuzsikát hallhatunk, melyben az elődök, a nagy gitárriók szelleme sejlik fel. Humort sem mellőző hangszerelés, páratlanul swingelő ritmusszekció (Oláh Péter és Cseh Balázs személyében) és Gyafi, egyik legnagyobb jazz-kincsünk, a mi Tal Farlow-nk, akinek gitárjátéka egyszerűen ellenállhatatlan. *SzGy*

**FREY GYÖRGY:
SQUARENGLE**
Szerzői kiadás ●●●●●

Igen öröndetes, hogy a sokoldalúsága és tiszteletet parancsoló technikai tudása miatt is rendkívül keresett basszusgitáros arra is időt tudott szakítani, hogy szólólemezt készítsen. Időt és rengeteg energiát, mert a Squarengle rendkívül gondosan, sok-sok munkával megalkotott, a főhősön kívül harmincegy muzsikusz szereplésével rögzített és különféle zenei stílusokat felvonultató album. A stílus sokféleség eklektikussá teszi a lemezt, de érthető törekvése volt a basszernek, hiszen a funk, a smooth jazz, a pop és a klasszikus kamarazene mind otthonos terep számára, névjegyként sem tehetett le mást az asztalra. És hogy teljes legyen a kép, a borítófotón tündöklő Fender jazz bass mellett a nagybőgőt is kézbe veszi. A számok rádió-, hallgató- és lélekbarát darabok, mind a tizenhárom, egytől egyig Frey szerzeményei. Külön kiemelendő Pocsai Kriszta gyönyörű énekhangja. *BB*

**TRÍÓ KONTRASZT:
FROM DYONISIAN SOUND
SPARKS TO THE SILENCE
OF PASSING**

BMC Records – MG Records
BMC CD 247 ●●●●○

Olybá tűnhet, a pesszimizmus ihlette a Kovács Tikmayer István zongorista, Grecsó István fúvós és újabban Miklós Szilveszter dobos alkotta hármas második albumát, hiszen címe szerint a Dionüszosz által elhozott mámortól és létbúrjánzástól az elmúlás csöndjéig kísér. Abban a magasságban viszont, ahol ezek a zenészek alkotnak, más erők hatnak, inkább az eredeti értelemben vett melankólia (a lét fájdalomnak és gyönyörűségének egyidejű megélésére való képesség) itatja át ezt a nyolc hangzó szabadverset. Tikmayer szerzeményei (illetve egy közösen készített darab), amelyek leginkább befoglaló formái a szabad improvizációknak, el is siratják az egykor élt és őket tápláló hagyományokat: a szabadosi, bartóki, ősi kárpát-medencei kincseket. Meg is csillogtatják azokat, ha csak fel-felgyúló szikrákként is. Mégis van, ami állandó.

Bércesi Barbara

**DJABE: NEW DIMENSIONS
UPDATE LIVE**
GR1993 Records
GR-127 ●●●●○

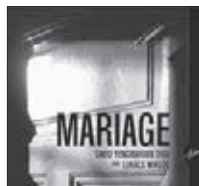
A 22 éves Djabe legújabb felállításának első koncertjét örökíti meg a New Dimensions Update Live című korong. A fedélzetre újonnan érkező Kaszás Péter, Nagy János és Koós-Hutás Áron hűen viszik tovább a

Djabe szellemiségét: műfajokon átívelő fúziót hallhatunk közérthető módon tálalva. A világzene vagy world-fusion ugyan elcsépelet fogalom, de itt a lehető legjobb értelmében jelenik meg: néhol keleties dallamokkal, máshol álmodozó, popos sounddal vagy latin ritmusokkal találkozunk, melyeket a kőkemény, funkban gyökerező basszus-dob együttjáték és a gondos hangszereles kapcsol össze. A basszusgitár nagy ékessége a lemeznek: Barabás Tamás játéka mind kísérő, mind szólista szerepkörben kimagasló (a lemezt Barabás masterelte, így nem véletlen, hogy hangszere tökéletesen is szól). A műsor aranytetszésénél kezdődő, 3 perces, bámulatos dobzó szó is színesíti az anyagot. SzGy

ESTAFEST! – BAYACHRIMAE
BMC Records – MG Records
BMC CD 245 ●●●●○

A BMC Records egyre inkább nemzetközivé váló katalógusának egyik értékes színfoltja a holland muzikusokból álló Estafest!, amelyben Mete Erker saxofonozik, Anton Goudsmit gitározik, Dene van Geel brácsán és cajonon játszik, Jeroen van Vliet zongorázik. Műfaji besorolását tekintve nem jazz, hanem kortárs szabadzene ez – mintha a Szabados-örökséget folytatnák, de balladisztikus hang helyett – talán a holland kultúrából is fakadóan – derűsebb, világosabb színekkel. A kitűnően, magától értetődő természetességgel improvizáló muzikusok 2009 óta dolgoznak együtt – ez a harmadik lemezük. A különös cím a Közép-Afrikában élő pigmeusokra (bayakákra), illetve a könnyekre (Lachrimae), jelen esetben egy Dowland-kompozíció címére utal. Ez is jelzi, hogy filozofikus, távoli aszociációkat is megengedő lemez született, amelynek minősége, hitelessége kifogástalan. ReA

**DAVID YENGBARIAN
TRIO: MARIAGE**
Hunnia Records
HRCD 1411 ●●●●○

Az örmény származású harmonikás, David Yengibararian szülőföldje kultúrája mellett a balkáni, zsidó és arab zenei hagyományokból merítve alakította ki stílusát, amit a jazz és az argentin tangó, pontosabban Astor Piazzolla is alapjaiban inspirált. Ebben a rögtönzéssel színesített világzenei zsánerben fogant a Yengibararian trió Mariage című új lemeze is, melyen a szerző mellett Bata István basszusgitározik, Badics Márk dobos és vendégszerepel Lukács Miklós cimbalmos is. Az album könnyed és játékos, még a komolyabb témák sem súlyosak, de őszintén szólva nem is különösebben érdekfeszítőek. Laza szerkezetű, repetitív témájú kompozíciókat hallunk, melyek leginkább önfeledt pillanatait azok az örömmeléssel pergő táncritmusok és fesztelen szólók adják, melyek valóban akár egy esküvőn is szólhatnak. Nem is lenne baj, ha ezekből több lenne a lemezen. LK

**RICHARD ELLIOT:
SUMMER MADNESS**
Heads Up – Karsay és Társa
HUI-38872-02 ●●●○

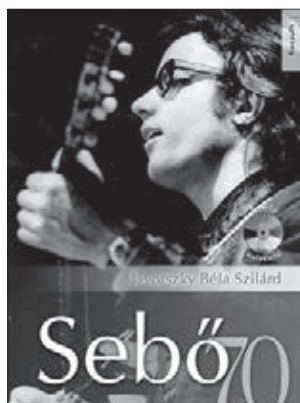
A valaha jobb napokat látott Concord, s különösen annak fiálái meglehetősen kommersz lemezekkel árasztják el a még mindig létező CD-piacot – és a gyanútlan hallgatót. Ilyen ez a korong is, amelyen Richard Elliot tenoros és társai sextett, szeptett és oktett felállításban

kellemes, „jazzy”, hangszeres R&B muzsikát játszanak. A tíz szám szerzője is többnyire Elliot vagy a zenekar valamelyik tagja. Az album az egyik számtól kapta bombasztikus címét, de különösebb örületről szó sincs, egyenletes középtempójú darabokat hallgathatunk meg. Hogy mégis erős hiányérzete támad a hallgatónak, az azért van, mert ez az egy óra inkább a hirdetések, áruházi és autós háttérzene vagy a névtelen rádióadók igényeire igazodik, mintsem a „vajtűlű” zenebarátok elvárásaihoz. Minden együtt van, amit a mai zeneipar és technika képes felvonultatni, csak éppen a lényeg hiányzik. MA

**IMELDA MAY: LIFE, LOVE,
FLESH, BLOOD**
Decca – Universal
5714901 ●●●●○

Rejtély, hogy ez a lemez miért a jazzrovatban kötött ki, hacsak a közreműködő Marc Ribot, Jeff Beck vagy Jools Holland neve nem ludas benne. Az 1974-ben Dublinban született ír énekesnőnek kevés köze van a ritmikus improvizatív zenéhez, eltekintve attól, hogy fiatal korában hatással volt rá Billie Holiday. Ez azonban mit sem változtat a tényen, hogy a kiváló hanganyaggal és színes előadói profillal rendelkező előadó ötödik stúdióalbuma poplemez, még ha a javából is. May kapcsolata két éve ért véget korábbi zenei partnerével és férjével, Darrel Higham gitárossal, s ez a megrázó élmény sötétebbre, bensőségesebbre hangszerezte új opusát korábbi, elsősorban a rockabillyre hajazó zenéjéhez képest. Saját szerzeményeivel és feldolgozásaival az 1960-as évekbe lépett vissza: a lendületes, érzelmdús számok a beatzene aranykorát idézik, pazar kivitelezésben. TQ

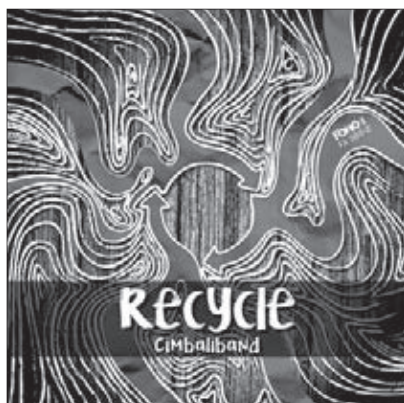
**JÁVORSZKY BÉLA SZILÁRD:
SEBŐ 70**

Weöres Sándor versében, az Öregekben „hetven nehéz év a békó karjukon, hetven év bűne, baja, bánata”. Sebő Ferenc más időszámítás szerint élhet – nehéz lenne elképzelni, hogy az ő hetven éve is kiválthatja a parancsszót: „No gyere, tedd le”. Ő nem tette le – a hangszert sem, miként erről a 70. születésnapját követő estén megbizonyosodhatott a zsűfólaság megtelt Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem valamennyi hallgatója. Jávorszky Béla Szilárd monográfiáját olvasva tény-szerűen szembesülhetünk a gazdag életmű sokrétűségével. Régóta tartozik Sebő a szerző interjú-alanyai közé, s a kordokumentummá nemesedett forrásanyagok mellett JBSZ többször megszólította Sebő muzsikuss partnerreit is. Egyaránt érvényesül tehát a kötetben a jellemzésnek többféle módja-lehetősége, és a szerzőnek becsületére legyen mondva, tömören sorakoztatja a tényanyagokat, s nem enged a sztorizgatás kísértésének. Ki-ki újabb nézőpontokból ismerheti meg a fiatalok óta méltán nagy ismertségnek és széleskörű népszerűségnek örvendő muzsikust, s elcsodálkozhat azon, hogy mennyi energiát képes adni a meggyőződés és a lelkesedés. Sebő minőségorientáltan szállt síkra megannyi cél érdekében, s utólag eltöprenghetünk azon, hogy vajon mennyiben volt/lehetett megtervezett ez a sokrétű értékvédő (sőt, az értékekre figyelmet felhívó) tevékenység, hiszen a tervezéstől a kivitelezésig bizony nemritkán kellett ellenállásokat legyőznie. Közben maga is értéket teremtett, alkotóként vers-megzenésítésével, előadóként pedig ezek megszólaltatásán túl mindenemű zenei megmozdulásával; beleértve a tanítást és népszerűsítő előadásokat. S akkor még nem is szóltunk a gyűjtő- és rendszerező munkáról. Az előbbiből ízelítőt kínáló CD-melléklet tovább növeli a kiadvány értékét.

Fittler Katalin

Kossuth Kiadó

2017, 128 oldal, CD-melléklettel

CIMBALIBAND: RECYCLE

●●●●○

Az Unger-testvérek – a hagyományos népzene felől jövő cimbalmos, Balázs és az alternatív rock felől érkező gitáros, Gergő – zenekara, a Cimbaliband rövid idő alatt, szinte észrevétlenül lett a hazai populáris világzenei szcéna legsikeresebb csapata. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy három évvel ezelőtt (a Vidámpark című lemezen) elkezdtek népzenei alapra saját számokat írni. Ezekben a megszokott kárpát-medencei és balkáni bulizének mellett a műfajkeresztesésben egészen a jamaicai ska ritmikájáig merészkedtek. A Vidámpark sikere után váltak igazi „főállású” zenekarrá, évente 120–130 koncerttel, s közben tagcserék is történtek: Solyosi Máté hegedős-brácsos maradt csak velük, viszont Tóth Gergely és Babos Lőrinc személyében új nagybögős és dobos érkezett. Mindezek ismeretében nagy-nagy kérdés volt, hogy az új albumon (Recycle) már a popzene határát súrolják-e vagy visszafordulnak kissé a folklór-kincs felé. Szerencsére az utóbbi történt: szűkebb pátériájuk, a Galgamente, valamint a Dunántúl, Erdély és a Balkán-félsziget motívumai az új kontextusban is könnyen azonosíthatók. Éppen ezért a tizenegy dal a frapáns-laza címek (pl. Hendrendre, Marika néni, Pesti bringás) mellett is stílusos, értékes marad. Persze aki az új énekesnő, a tévés tehetségkutatón feltűnt Danics Dórán a magyar népzene autentikus hajlításait, díszítéseit kéri számon, az bizonyára fanyaloghat, de tónusa, előadásmódja kiválóan illeszkedik a profin egyensúlyozó hangzásképhez. Én azért biztatom a Cimbalibandet, hogy arról a vonulatról se feledkezzenek meg, amit 2015-ös albumuk, a Moldova képvisel. Ha ugyanis az autentikus dallamokon nem vagy csak alig változtatnak, a hangszerelésben és a ritmikában még így is ezernyi lehetőség kínálkozik a saját sound fejlesztésére.

Retkes Attila

Fonó Budai Zeneház

FA 389-2

**MAGYAR VISTA SOCIAL CLUB:
MÉGIS A SZERELEM**

●●●●○

Két évtizede, a Gramofon indulása idején még egyáltalán nem kedveltem a crossovert, azaz a különböző zenei műfajok keresztesztését, mert általában nem őszinte, hanem producerek által kitalált, híg, felületes alkotások születtek belőle. Mostanra a helyzet részben megváltozott: vannak már értékelhető teljesítmények (amelyekről mi is írunk a lapban), de továbbra is sok az ízléstelen megaprodukció, amelyek megtöltik ugyan a Budapest Sport-arenát, de mi inkább nem foglalkozunk velük, mert az olvasóink szerencsére nem igénylik, mi pedig senkit nem akarunk fölöslegesen bántani. Az előbbi (értékelhető) kategóriába tartozik a Buena Vista havana-i veteránjaira és egy kalotaszegi falura is rímelő nevű MagyarVista Social Club, amely nagyon ügyesen egyensúlyoz a népzenei motívumkincs, a jazzes ritmika, a pop-rock, a latin és a blues – sokszor igen keskeny – határmezsgyéjén. Mégis a szerelem címmel megjelent harmadik lemezük három év alkotómunkájának összegzése. A fiatal nemzedék egyik legjobb népdalénekesnőjéhez (Paár Julianna) többek között a jazzből ismert ritmus-szekció – Oláh Péter (basszusgitár) és Bágyi Balázs (dob) –, valamint egyedi stílusú hegedős-trombitás (Kovács Ferenc) vagy Presser és Zorán mellett ismertté vált gitáros (Sipeki Zoltán) csatlakozott. Az izgalmas és sokrétű, egyéni színezetű dalok többségét nem egy ismert komponista, hanem egy szándékosan háttérbe húzódozó, a lemezen sem játszó nagybögős népzene-sz, Mohácsy Albert írja, aki így vall alkotói módszeréről „Dallamok járnak a fejemben, amelyeket a népzeneből ismerek, de elkezdek más harmóniakat hallani hozzájuk, más összefüggéseket felfedezni. A nagyon direkt dolgokat igyekszem elkerülni, de írtam már kalotaszegi csárdásból szomorkás keringőt, mezőségiből reggae-t, moldvaiból bossa-novát.” Mohácsy modellje működik.

Retkes Attila

Gryllus Kiadó

GCD 175

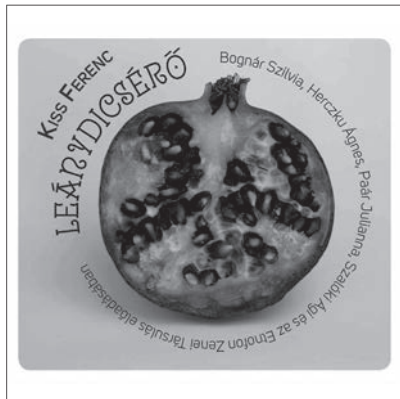
ÁCS GYULA: SZÉP FEHÉR PEKULÁR

**Km.: Török Tilla – ének, Besz Botond –
duda, Reményi Ede Kamarazenekar**

Elismerésre méltó Ács Gyula miskolci karmester, népzenekutató és zenepedagógus, valamint a Reményi Ede Kamarazenekar vállalkozása. A kárpát-medencei folklórkincs és zenetörténet két fontos, de sajnos „múzeumba került” hangszerét, a tárogatót és a dudát emelték ismét koncertpódiumra. Ács kettős Magyar dudaversenye már a nyolcvanas évek óta foglalkoztatta a szerzőt: azt szeretne volna megmutatni (sikerrel), hogy az instrumentumban „sokkal több van, mint három ugrós meg két csárdás.” A hagyományos, háromtételű versenymű-szerkezethez olyan motívika társul, amely Moldvától egészen a Dunántúlig idézi fel a dudazene tradícióját. A tárogatóra és vonószekerekre komponált Joc (kiejtése: zsook = játék) egy román többségű magyarországi falu, Elek zenei hagyományából merít – itt Ács maga is gyűjtött dallamokat. Az eredeti táncrend dallamait (Lunga, Minuncava, Tiganesca és Ardelana) meghagyta, s közéjük ritkábban játszott zenék (Szerba, Doina, Hora Mare) feldolgozásait illesztette be. A lemezt (Török Tilla énekesnőjével) három népdalfeldolgozás zárja, amelyek közül kettő Mezőkövesd környékéről, a címadó Szép fehér pekulár pedig Moldvából való. Megkomponált műzene ez: a szerző mesterségbeli tudása nélkül nem alakulhatott volna organikus egységgé, s különösen tetszetősek a kulturált, stílusosan letisztult hangszerelek. Azt a fajta, mindent elsöprő invenciót, ami Bartók és Kodály népdalfeldolgozásait jellemezte, itt persze hiába keresnénk, de emiatt nem kell csalódottnak lennünk. A 20. század elején létrehozott remekművekkel aligha kelhet versenyre bárki is. Ebben az értelemben Ács Gyula nem is annyira szerző, mint értékközvetítő és dokumentátor. *Retkes Áttila*

Fonó Budai Zeneház
FA 390-2

KISS FERENC: LEÁNYDICSÉRŐ

Bognár Szilvia, Herczku Ágnes, Paár Julianna, Szalóki Ági és az Etnofon Zenei Társulás

Négy és fél évtizede végzi népzenei értékkeremtő/értékközvetítő munkáját Kiss Ferenc hegedűs-énekes-zeneszerző, akit még a Vízöntő és a Kolinda együttesben ismerhettek a műfaj iránt érdeklődők. Negyedszázada alapította meg saját lemezkiadóját, az Etnofont, s az ehhez lazán kapcsolódó Etnofon Zenei Társulást. 2015-ben, Novák Tata ösztönzésére született meg Leánydicsérő című dalciklusa, amit tánccal kísérve elő is adtak. A következők másfél évben még sokat csiszolódott a folklór-ihletésű, túlnyomórészt Kiss Anna verseire írt anyag, így kiforrott, koherens produkció került rögzítésre. „Az énekesnők hol szemérmesen, hol dévaj módon kitarulkozva, hol játékosan, hol drámaian zenéik-fújják az őszinte, tiszta szövegeket, attól függően, hogy egy-egy hétköznapi, ünnepi vagy sorsfordító esemény mit hív elő a nőből. Másként rezdül a gyermeki, az asszonyi, az anyai lélek, más a szerelmes és a sirató nő, a 'bandázó' lányok és megint más a magánytónusa. A egyórás előadás során a lányok mesteri átváltozásainak lehet tanúja a hallgató” – mondta kérdésemre kompozíciójáról Kiss Ferenc egy eddig publikálatlan interjújában. Bognár Szilvia, Herczku Ágnes és Szalóki Ági – akikkel Kiss Ferenc már a Pávaéneket (2007) óta folyamatosan együtt dolgozik – nemcsak egyéni teljesítményükben kiválóak, de érezhetően inspirálják is egymást, belső dialógusai lélegzetelállítóak. A teljes hangulati skála kifejezéséhez Kissnek szüksége volt egy negyedik énekhangra is, s az egészen fiatal Paár Juliannát választotta, aki egyenrangú társa kolléganőinek. Színpadon, fesztiválon, de stúdióban is megállja helyét ez a dramaturgiailag különösen intenzív, mesterien felépített dalfűzér. *Retkes Áttila*

Etnofon Records
ER-CD 111

TÁRKÁNY MŰVEK: MAGYAR KONYHA TÁMAD

„A gasztronómia olyan, mint cseppben a tenger: életünk minden területe tükröződik benne” – vallja Tárkány-Kovács Bálint, aki 2008-ban alapította, s rövid idő alatt sikerre vitte a saját nevét viselő zenekart. Negyedik lemezük, a Magyar konyha támad című konceptalbum sorozatos tagcserék után, új énekesnő (a jazzből ismert Kész Petra) közreműködésével készült el. Az ételek és italok mellett filozófiáról, esztétikáról, hétköznapi életünkről is szólnak a dalok, s persze legfőképpen magáról a muzsikáról. A zene vállaltan sokszínű, heterogén: a kárpát-medencei folklórkincs (mint inspirációs forrás) mellett felbukkan benne a jamaicai reggae és ska motívikája, a hagyományossabb swing és blues, az ötvenes-hatvanas évek rockabilly stílusa és a modern rockzene. Mind ehhez Babits Mihály, Petri György, Lackfi János versei és a zenekarvezető saját szövegei társulnak. *ReA*

Szerzői kiadás

CSEREPES – BLACKLAKE (INSTRUMENTAL REMIX)

Cserepes Károly neve olvasóinknak talán még sokat mond; a fiatalabb nemzedéknek sajnos már nem. Pedig őt tekinthetjük a magyar világzene előhírnökének. Kiss Ferenchez hasonlóan a Vízöntőben vált ismerteté, majd konceptalbumokat, színházi és filmzenéket, szerzői lemezeket, performansokat hozott létre. Új albuma, a Blacklake címe a nyugat-erdélyi Feketető községre, az ottani vásárok régi hangulatára utal. Néha olyan, mintha egy dokumentumfilm kísérőzenéje lenne, máskor autóm (de szürreális) zenei szövet formálódik. Magyar, román és cigány hangszeres népzenei motívumokból indul ki – úgy, hogy az archív felvételeket érintetlenül hagyja, de beágyazza egy modern, leginkább az ambientre emlékeztető hangzásvilágba. Szűrővel, zenetéssel, szokatlan vágásokkal dolgozik. A végeredmény mestermű – bár ez aztán tényleg „rétegzene”. *ReA*

Fonó Budai Zeneház
FA 392-2

BUDAPESTI ZENEMŰBOLTOK

- Fonó Budai Zeneház – 1116 Budapest, Sztregova utca 3.
- Írók Boltja – 1061 Budapest, Andrássy út 45.
- Kodály Zoltán Zeneműbolt – 1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
- Művészetek Palotája / Rózsavölgyi CD Bolt – 1095 Budapest, Komor Marcell utca 1.
- Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt – 1052 Budapest, Szervita tér 5.

LAPKER – BUDAPEST

- Inmedio – 1033 Budapest, Flórián tér üzletközpont
- Inmedio – 1052 Budapest, Városház u. 3-5.
- Inmedio – 1052 Budapest, Váci utca 10.
- Relay – 1052 Budapest, Deák téri aluljáró
- Relay – 1053 Budapest, Kálvin tér 1.
- Relay – 1062 Budapest, Nyugati téri aluljáró
- Relay – 1073 Blaha Lujza tér (Erzsébet krt.–Rákóczi út aluljáró)
- Inmedio – 1106 Budapest, Árkád Bevásárlóközpont (Örs vezér tere 25/a)
- Relay – 1122 Budapest, Déli pályaudvar
- Inmedio – 1123 Budapest, MOM Park (Alkotás utca 53.)
- Relay – 1185 Budapest, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, Sky Court tranzit

LAPKER – VIDÉK

- Inmedio – 3300 Eger, Széchenyi út 20.
- Inmedio – 3527 Miskolc, Auchan (József Attila út 87.)
- Inmedio – 3980 Sátoraljajhely, Rákóczi út 10.

- Inmedio – 6000 Kecskemét, Malom Központ (Korona utca 2.)
- Inmedio – 6600 Szentes, Apponyi tér
- Inmedio – 6722 Szeged, Dugonics tér 1. (a Kárász utcánál)
- Inmedio – 6724 Szeged, Londoni krt. 3.
- Inmedio – 7622 Pécs, Árkád Bevásárlóközpont (Bajcsy Zsilinszky út 11.)
- Inmedio – 8000 Székesfehérvár, Alba Plaza (Palotai út 1.)
- Inmedio – 8200 Veszprém, Kossuth utca 1.
- Inmedio – 9001 Győr, Baross utca 30.
- Inmedio – 9400 Sopron, Széchenyi tér

**VIDÉKI KÖNYVESBOLTOK,
HANGLEMEZBOLTOK**

- Antikvárium Kft. – 6720 Szeged, Kárász u. 16.
- CD Café – 2000 Szentendre, Alkotmány u. 5.
- Cédrus Könyvkereskedés és Antikvárium – 9400 Sopron, Bünker köz 2.
- Deák Könyvesház – 8800 Nagykanizsa, Deák Ferenc tér 2.
- Hold Antikvárium és Hanglemezbolt – 8000 Székesfehérvár, Vasvári Pál utca 3.
- Könyvpavilon – 6721 Szeged, Bartók Béla tér
- Könyvesbolt és Antikvárium a Babóhoz – 4400 Nyíregyháza, Dózsa György u. 8.
- Rivalda Antikvárium – 9021 Győr, Kazinczy u. 6.
- Roger's – 4024 Debrecen, Batthyány u. 22.
- Unicus Antikvárium – 9400 Sopron, Szt. György u. 14.
- Victor Audio hanglemez- és CD-szaküzlet – 6000 Kecskemét, Vörösmarty u. 6.

Folyamatosan frissül a Gramofon internetes oldala:

www.gramofon.hu

GAZDAG TARTALOM, ÁTTEKINTHETŐ ROVATSZUKTÚRA

- Minden, amit a Gramofon folyóiratról, a Gramofon Könyvekről, a Gramofon-díjkiosztóról és az ICMA díjkiosztóról tudni érdemes
- Hanglemezkritikák és koncertbeszámolók
- A folyóirat tartalmától eltérő, értékes zenei írások
- Cikkarchívum 2011–2016
- Letölthető korábbi lapszámok (PDF)

Gramofon – 1996 óta a klasszikus zene és a jazz szolgálatában

Sorozatunkat 2017-ben is folytatjuk.

A Gramofon Könyvek 2001 és 2016 között megjelent kiadványairól bővebb információ, megrendelés: www.gramofon.hu

Gramofon – 1996 óta a klasszikus zene és a jazz szolgálatában

Élmény!
Minden tekintetben.

müpa
Budapest

Fotó © Frederic Aranda

Sam Lee and Friends

2017. május 27.

Fotó © Shirley Szaraz

BUDAPESTI WAGNER-NAPOK Dorottya Láng dalestje

2017. június 10.

JAZZLEGENDÁK Gregory Porter

2017. június 27.

mupa.hu

Stratégiai partnereink

Stratégiai médiapartnereink

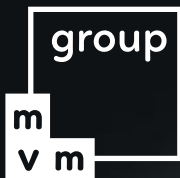
A Müpa támogatója
az Emberi Erőforrások
Minisztériuma

Jegyek kaphatók a Müpa jegypénztáraiban,
és online a www.mupa.hu oldalon.
További információ: +36 1 555 3300, +36 1 555 3310

ISO 9001:2000

Főtámogató

Az MVM bemutatja

VeszprémFest

2017.
JÚLIUS
12-15.

07.
12.

**Richard Bona &
Mandekan Cubano**

07.
13.

Heather Small
The Voice of M People

07.
14.

Tom Jones
Live

07.
15.

The New Power Generation
„Celebrating Prince”

veszpremfest.hu

Kiemelt támogató

NESPRESSO

Valeo

BALLUFF
sensors worldwide

LASSELLSBERGER - KNAUF
Építő megoldások

marie claire

